

PROGRAM KURSU SPECJALISTYCZNEGO
ORDYNOWANIE LEKÓW I WYPISYWANIE RECEPT*
dla pielęgniarek i położnych

część I
część II

Zatwierdził
Minister Zdrowia

z up. MINISTRA ZDROWIA
DYREKTOR
Departamentu Pielęgniarek i Położnych

Warszawa, dnia *03.11.2015.*

[Signature]
dr n. o zdr. Beata Cholewka

* **Kurs specjalistyczny *Ordynowanie leków i wypisywanie recept dla pielęgniarek i położnych* składa się z dwóch części.**

Część I dotycząca ordynowania leków i wypisywania recept przeznaczona jest zgodnie z art.15a ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. *o zawodach pielęgniarstwa i położnej* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1435, z późn. zm.) dla pielęgniarek i położnych posiadających dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarek i położnych posiadających tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa.

Po ukończeniu części I kursu pielęgniarstwa, położna jest uprawniona do wykonywania świadczeń zdrowotnych w zakresie:

1. Samodzielnej ordynacji leków zawierających określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, w tym wystawianie na nie recept.
2. Samodzielnej ordynacji środków spożywczych specjalnego przeznaczenia, w tym wystawianie na nie recept.
3. Samodzielnej ordynacji wyrobów medycznych, w tym wystawianie na nie recept lub zleceń.
4. Wystawiania recept w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe oraz na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia, niezbędne do kontynuacji leczenia.
5. Wystawiania recept lub zleceń w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji na wyroby medyczne.
6. Samodzielnej ordynacji leków z kategorii OTC.

Część II dotycząca wypisywania recept w ramach kontynuacji leczenia przeznaczona jest zgodnie z art.15a ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. *o zawodach pielęgniarstwa i położnej* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1435, z późn. zm.) dla pielęgniarek i położnych posiadających dyplom ukończenia studiów, co najmniej pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarek i położnych posiadających tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa.

Po ukończeniu części II kursu pielęgniarstwa, położna jest uprawniona do wykonywania świadczeń zdrowotnych w zakresie:

1. Wystawiania recept w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, niezbędne do kontynuacji leczenia
2. Wystawiania recept w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia.
3. Samodzielnej ordynacji leków z kategorii OTC.

Organizator kształcenia, kurs specjalistyczny *Ordynowanie leków i wypisywanie recept dla pielęgniarek i położnych* powinien realizować odrębnie dla części I i odrębnie dla części II programu.

Po ukończeniu kursu i złożeniu egzaminu z wynikiem pomyślnym, organizator kształcenia, odpowiednio dla części I i II, wydaje pielęgniarce, położnej zaświadczenie o ukończeniu kursu specjalistycznego, zgodnie ze wzorem określonym w przepisach prawa.

CZEŚĆ I - dotycząca ordynowania leków i wypisywania recept

PROGRAM PRZYGOTOWANY PRZEZ ZESPÓŁ PROGRAMOWY W SKŁADZIE¹

1. **dr hab. n. o zdr. Aleksandra Gaworska-Krzemińska, prof. nadzw. – Przewodnicząca Zespołu;** Katedra Pielęgniarstwa Wydział Nauk o Zdrowiu, Gdański Uniwersytet Medyczny
2. **dr hab. n. med. Ewa Bałkowiec-Iskra** – Katedra i Zakład Farmakologii Doświadczalnej i Klinicznej, Warszawski Uniwersytet Medyczny, Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych
3. **mgr prawa Konrad Borowicz** - radca prawny, Departament Prawny Ministerstwa Zdrowia, Warszawa
4. **dr hab. n. med. Marlena Broncel** – Klinika Chorób Wewnętrznych i Farmakologii Klinicznej, Uniwersytet Medyczny w Łodzi
5. **mgr prawa Dariusz Dąbkowski** – radca prawny, Warszawa
6. **mgr farm. Dorota Drobisz-Kopydłowska** – Wydział Nadzoru Aptek Ordynacji Lekarskiej i Refundacji, Centrala Narodowego Funduszu Zdrowia w Warszawie
7. **prof. dr hab. n. med. Waleria Hryniewicz** – Konsultant Krajowy w dziedzinie mikrobiologii lekarskiej, Zakład Epidemiologii i Mikrobiologii Klinicznej, Narodowy Instytut Leków w Warszawie
8. **dr hab. n. med. Maciej Kosieradzki** – Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej, Warszawski Uniwersytet Medyczny
9. **dr hab. n. hum. Maria Kózka, prof. nadzw.** – Zakład Pielęgniarstwa Klinicznego, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa Wydział Nauk o Zdrowiu UJ CM
10. **prof. dr hab. n. med. Robert Krysiak** – Klinika Chorób Wewnętrznych i Farmakologii Klinicznej Katedry Farmakologii, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach,
11. **dr n. med. Grzegorz Ostrowski** – Klinika Nefrologii i Chorób Wewnętrznych CMKP, Szpital Bielański w Warszawie
12. **mgr prawa Katarzyna Piotrowska** – Naczelnik, Wydział Organizacyjno-Prawny, Departament Polityki Lekowej i Farmacji Ministerstwa Zdrowia
13. **dr n. o zdr. Mariola Rybka** – Konsultant Krajowy w dziedzinie pielęgniarstwa przewlekle chorych i niepełnosprawnych, Szpital Lipno Sp. z o.o.
14. **dr hab. n. o zdr. Danuta Zarzycka** – Katedra i Zakład Pielęgniarstwa Pediatricznego Wydział Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Medyczny w Lublinie

RECENZENCI PROGRAMU

1. **prof. dr hab. n. med. Bogusław Okopień** – Konsultant Krajowy w dziedzinie farmakologii klinicznej;
Kierownik Katedry Farmakologii, Śląski Uniwersytet Medyczny
2. **dr hab. n. med. Bożena Czarkowska-Pączek** – Prodziekan Wydziału Nauki o Zdrowiu ds. Pielęgniarstwa, Warszawski Uniwersytet Medyczny

¹ Powołany Zarządzeniem Dyrektora Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych Nr 84/14 z dnia 4 grudnia 2014r. w sprawie powołania Zespołu do Spraw Opracowania Programu Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

Rodzaj kształcenia

Kurs specjalistyczny jest to rodzaj kształcenia, który zgodnie z ustawą z dnia 15 lipca 2011 r. *o zawodach pielęgniarki i położnej* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1435, z późn. zm.) ma na celu uzyskanie przez pielęgniarkę lub położną wiedzy i umiejętności do wykonywania określonych czynności zawodowych przy udzielaniu świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych lub rehabilitacyjnych.

Kurs specjalistyczny *Ordynowanie leków i wypisywanie recept* – część I, zgodnie z art.15a ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. *o zawodach pielęgniarki i położnej* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1435, z późn. zm.) jest przeznaczony dla pielęgniarek i położnych posiadających dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarek i położnych posiadających tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa.

Efekty kształcenia wskazane w części I programu kursu specjalistycznego *Ordynowanie leków i wypisywanie recept, dla pielęgniarek i położnych* są dla organizatora i uczestnika kształcenia obowiązkowym elementem programu. Osiągnięcie wskazanych efektów kształcenia gwarantuje, że każdy uczestnik kursu specjalistycznego będzie posiadać takie same kwalifikacje, niezależnie od miejsca ukończenia kształcenia czy podmiotu organizującego kształcenie oraz systemu kształcenia.

Cel kształcenia

Przygotowanie pielęgniarki, położnej do samodzielnego ordynowania wybranych produktów leczniczych, wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiania na nie zlecenia lub recepty.

Czas trwania kształcenia

Łączna liczba godzin przeznaczonych na realizację programu kursu specjalistycznego w kontakcie z wykładowcą/opiekunem stażu wynosi **65** godzin dydaktycznych, w tym:

zajęcia teoretyczne – **45** godzin

zajęcia praktyczne – **20** godzin.

Organizator kształcenia w porozumieniu z kierownikiem kursu, ma prawo dokonać modyfikacji czasu trwania zajęć teoretycznych. Oznacza to, że 90% łącznej liczby godzin przeznaczonych na realizację programu nie podlega zmianie. Wskazane 10%, **co stanowi nie więcej niż 6 godzin, może być wykorzystane na samokształcenie.**

Sposób organizacji

Za przebieg i organizację kursu specjalistycznego odpowiedzialny jest organizator kształcenia.

Planując realizację kształcenia organizator powinien:

1. Opracować regulamin organizacyjny kursu specjalistycznego, który w szczególności określa:

- organizację
- zasady i sposób naboru osób
- prawa i obowiązki osób uczestniczących
- zakres obowiązków kadry dydaktycznej prowadzącej nauczanie teoretyczne i praktyczne
- zasady przeprowadzenia egzaminu końcowego.

2. Powołać kierownika kursu specjalistycznego.

Do zadań kierownika kursu oprócz zadań określonych w przepisach Ministra Zdrowia z tego zakresu powinno należeć:

- współdecydowanie o doborze kadry dydaktycznej,
  - przedstawienie uczestnikom kursu: celu, programu i organizacji kształcenia,
  - ocenianie placówek szkolenia praktycznego wg specyfiki i organizacji zajęć,
  - pomaganie w rozwiązywaniu problemów,
  - udzielanie indywidualnych konsultacji uczestnikom kursu,
  - zbieranie i analizowanie opinii o przebiegu kursu.
3. Przeprowadzić postępowanie kwalifikacyjne.
  4. Powołać wykładowców posiadających kwalifikacje określone w programie kursu.
  5. Powołać w uzgodnieniu z kierownikiem kursu opiekunów szkolenia praktycznego.
  6. Zapewnić bazę dydaktyczną do szkolenia teoretycznego, dostosowaną do liczby uczestników kursu.
  7. Zapewnić uczestnikom kursu dostęp do platformy e-learningowej, w sytuacji gdy organizator planuje realizację zajęć teoretycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Na realizację zajęć metodą e-learningu może być przeznaczone nie więcej niż 10% liczby godzin zajęć teoretycznych.
  8. Zapewnić środki dydaktyczne, o których mowa w programie poszczególnych modułów.
  9. Dobrać placówki stażowe zgodnie z planem nauczania.
  10. Posiadać wewnętrzny system monitorowania jakości kształcenia.

Sposób sprawdzania efektów kształcenia

W toku realizacji programu kształcenia przewiduje się oceniania:

1. Bieżące – rozumiane jako zaliczenia poszczególnych modułów.
2. Końcowe – zgodnie z ustawą z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014r. poz. 1435, z późn. zm.) – kurs specjalistyczny kończy się egzaminem teoretycznym, przeprowadzonym w formie pisemnej lub ustnej, albo egzaminem praktycznym.

Rodzaj egzaminu i formę egzaminu teoretycznego ustala organizator kształcenia, z uwzględnieniem zakresu **części I** programu, w jakim prowadzony jest kurs specjalistyczny *Ordynowanie leków i wypisywanie recept*.

2. OGÓLNE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Zaświadczenie o ukończeniu kursu specjalistycznego *Ordynowanie leków i wypisywanie recept – część I*, otrzymuje pielęgniarka, położna która:

w zakresie wiedzy posiada:

- znajomość regulacji prawnych w zakresie ordynowania i kontynuacji zlecenia leków i wyrobów medycznych oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- specjalistyczną wiedzę w zakresie wskazań, przeciwwskazań i skutków ordynowania wybranych produktów leczniczych, wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

w zakresie umiejętności potrafi:

- dobrać leki oraz ich zamienniki w odpowiednich dawkach, postaciach i drogach podania do poszczególnych sytuacji klinicznych pacjenta;
- ocenić stan biopsychospołeczny pacjenta i jego rodziny/opiekunów w zakresie potrzeb zapewnienia dostępu do refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;

- przygotować zapisy form recepturowych substancji leczniczych do których posiada uprawnienia samodzielniego zlecenia;
- wystawić zlecenie na zaopatrzenie w wyrób medyczny i zlecenie naprawy wyrobu medycznego
- należycie prowadzić dokumentację medyczną swoich czynności związanych z ordynowaniem leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych celem zapewnienia środków dowodowych w ewentualnym postępowaniu cywilnym

w zakresie kompetencji społecznych:

- szanuje godność i autonomię pacjenta bez względu na jego wiek, płeć, niepełnosprawność, orientację seksualną oraz pochodzenie narodowe i etniczne,
- postępuje zgodnie z obowiązującym prawem i zasadami etyki zawodowej;
- szanuje godność i autonomię osób, wobec których realizuje świadczenia oraz przestrzega ich praw;
- systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności w celu zapewnienia optymalnej jakości świadczeń zawodowych;
- wykazuje profesjonalne podejście do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego, reklamy wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

3. SZCZEGÓŁOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

W zakresie wiedzy uczestnik kursu:

- W1. zna zasady farmakoterapii;
- W2. omawia zagadnienia związane z farmakodynamiką i farmakokinetyką;
- W3. charakteryzuje poszczególne grupy leków (w tym mechanizmy działania);
- W4. zna zastosowanie lecznicze wybranych grup leków;
- W5. zna aktualny wykaz leków silnie działających, środków odurzających i substancji psychotropowych;
- W6. zna zasady przygotowywania leków recepturowych;
- W7. zna zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego;
- W8. zna kategorie dostępności produktów leczniczych (w tym OTC , ang. *over-the-counter drug* – leki wydawane bez recepty lekarskiej);
- W9. zna procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;
- W10. charakteryzuje podstawy prawne z zakresu ordynowania środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych oraz wystawiania na nie zlecenia albo recepty;
- W11. wyjaśnia zasady refundacji środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;
- W12. wskazuje źródła prawa regulującego refundację środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;
- W13. zna grupy produktów zaliczanych do refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W14. wskazuje uprawnionych do wystawiania zlecenia albo recepty na refundowane wyroby medyczne i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W15. wskazuje grupy uprawnionych do korzystania z refundacji na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne;
- W16. charakteryzuje kryteria przyznawania refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W17. charakteryzuje zakres i czas refundacji wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;

- W18. określa zasady i miejsce uzyskania potwierdzenia zlecenia na zaopatrzenie w wyroby medyczne;
- W19. wskazuje dokumenty niezbędne do potwierdzenia zlecenia na zaopatrzenie w wyroby medyczne oraz wystawienia recepty na wyroby medyczne i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W20. charakteryzuje cechy refundowanych środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym hydrolizatów białek mleka;
- W21. charakteryzuje cechy wyrobów medycznych do zaopatrzenia przetok jelitowych i moczowych oraz cewników urologicznych, worków do zbiórki moczu, które może ordynować pielęgniarka i położna;
- W22. charakteryzuje cechy wyrobów medycznych stosowanych w profilaktyce i leczeniu ran przewlekłych (poduszki, materace, opatrunki), które może ordynować pielęgniarka i położna;
- W23. charakteryzuje cechy środków absorpcyjnych (pieluchomajtki, podkłady, wkładki), objętych refundacją;
- W24. określa cechy sprzętu rehabilitacyjnego (kule, laski, balkoniki), objętego refundacją;
- W25. zna zasady zgłaszania incydentów medycznych;
- W26. zna podstawy prawne regulujące finansowanie i ordynowanie leków, wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W27. określa czynność wystawienia recepty;
- W28. omawia zakres podstawowych danych objętych receptą, na której co najmniej jeden z przepisanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych, posiada decyzję o objęciu refundacją w rozumieniu przepisów ustawy o refundacji;
- W29. definiuje receptę w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej;
- W30. omawia zakres danych objętych receptą w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady;
- W31. omawia katalog osób, którym może przysługiwać recepta w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady oraz zasady zwrotu refundacji za lek zakupiony poza granicami RP;
- W32. wskazuje maksymalne dopuszczalne ilości leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych na recepcie;
- W33. omawia okresy ważności recept i długości okresu farmakoterapii;
- W34. omawia sposób przydzielania przez NFZ zakresów liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty i przechowywania tych danych;
- W35. omawia zasady wystawiania recept, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji;
- W36. omawia zasady wystawiania recept albo zleceń na zaopatrzenie w wyrób medyczny i zleceń naprawy wyrobu medycznego;
- W37. omawia sposób przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyroby medyczne;
- W38. zna zasady wnioskowania o dostęp do systemu informatycznego NFZ dla pracowników medycznych;
- W39. omawia podstawowe elementy treściowe umowy na wystawiania recept (essentialia negotii);
- W40. omawia przesłanki rozwiązania umowy;
- W41. omawia przesłanki odmowy zawarcia umowy przez NFZ;
- W42. omawia zasady wykonywania kontroli przeprowadzanej lub zlecanej przez NFZ u osoby uprawnionej;

- W43. omawia przesłanki rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym przez NFZ;
- W44. omawia przesłanki nie zawarcia kolejnej umowy na wystawianie recept;
- W45. omawia definicję osoby uprawnionej;
- W46. omawia kategorie dostępności refundacyjnej, poziomy odpłatności;
- W47. omawia zasady publikowania obwieszczeń refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych;
- W48. omawia zasady zaopatrywania w wyroby medyczne, na zlecenie osoby uprawnionej, oraz ich naprawy;
- W49. omawia skutki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy;
- W50. omawia zakres podmiotowy pielęgniarek i położnych uprawnionych do samodzielnego ordynowania leków i wyrobów medycznych;
- W51. omawia zasady ordynowania leków po uprzednim osobistym badaniu fizykalnym pacjenta;
- W52. omawia zakres uprawnień w zakresie wypisywania recept przy kontynuacji leczenia;
- W53. omawia katalog osób uprawnionych do odbioru recept lub zleceń i zasady ich odbioru;
- W54. omawia przesłanki odpowiedzialności kontraktowej;
- W55. omawia domniemanie wynikające z art. 471 k.c. oraz przesłanki ekskulpacji od niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania;
- W56. omawia przesłanki odpowiedzialności deliktowej będącej skutkiem nieprawidłowej diagnozy lub nieprawidłowej ordynacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;
- W57. omawia terminy przedawnienia roszczeń deliktowych i kontraktowych;
- W58. omawia zasady odpowiedzialności pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy – w przypadku osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę;
- W59. omawia zasady zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ, w tym ogólne warunki umów;
- W60. omawia zakres potencjalnej odpowiedzialności wynikającej z nieprawidłowej realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ;
- W61. omawia zasady prowadzenia dokumentacji medycznej, w tym e-dokumentacji, dotyczącej czynności związanych z ordynowaniem leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;
- W62. omawia instytucję przypozwania w procesie cywilnym;
- W63. omawia elementy przewinienia zawodowego;
- W64. omawia etapy postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- W65. omawia strony postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej i przysługujące im uprawnienia;
- W66. omawia zasady składania zeznań lub wyjaśnień w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- W67. omawia organy uczestniczące w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- W68. omawia katalog kar;
- W69. omawia środki odwoławcze od niekorzystnego orzeczenia;
- W70. omawia możliwość wniesienia kasacji;
- W71. omawia możliwość wznowienia postępowania;
- W72. omawia skutki prawomocnego ukarania;
- W73. omawia zatarcie ukarania;
- W74. omawia podstawowe elementy definicji ustawowej reklamy produktu leczniczego;
- W75. omawia wyłączenia spod definicji ustawowej reklamy produktu leczniczego;
- W76. omawia normatywne wymogi co do reklamy produktu leczniczego;

- W77. omawia zasady kierowania reklamy produktu do osób uprawnionych do wystawiania recept;
- W78. omawia normatywne zakazy dotyczące reklamy produktów leczniczych;
- W79. omawia zakazy reklamy kierowanej do osób uprawnionych do wystawiania recept, w tym wynikające z przepisów wydanych na podstawie art. 59 ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne;
- W80. omawia sankcje o charakterze karnym i karno-administracyjnym za naruszenia przepisów dotyczących reklamy produktu leczniczego;
- W81. zna zasady odwiedzania osób uprawnionych do wystawiania recept będących świadczeniodawcą przez przedstawicieli medycznych lub handlowych.

W zakresie umiejętności uczestnik kursu potrafi:

- U1. zróżnicować poszczególne grupy leków;
- U2. dokonać oceny stanu klinicznego pacjenta wykorzystując badania diagnostyczne i badanie fizykalne;
- U3. dobrać leki w odpowiednich dawkach, postaciach i drogach podania do poszczególnych sytuacji klinicznych pacjenta;
- U4. dokonać wpisu w dokumentację medyczną w przypadku recepty wystawianej w ramach kontynuacji leczenia zleconego przez lekarza lub samodzielnej ordynacji produktów leczniczych zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi;
- U5. ocenić wpływ leczenia farmakologicznego na fizjologiczne i biochemiczne procesy zachodzące w organizmie;
- U6. ocenić efekt działania leku i jego ewentualne działania niepożądane;
- U7. przekazać choremu i jego rodzinie informację o działaniu leku oraz rozpoznawaniu działań niepożądanych (w tym brak skuteczności leku oraz objawy przedawkowania);
- U8. zastosować procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;
- U9. wykorzystać fachowe źródła informacji o lekach, w tym Charakterystyki Produktu Leczniczego;
- U10. ocenić stan biopsychospołeczny pacjenta i jego rodziny/opiekunów w zakresie potrzeb zapewnienia dostępu do refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U11. rozpoznać problemy wynikające z zaburzeń odżywiania pacjenta i zastosować środki spożywcze, w tym hydrolizaty białek mleka;
- U12. rozpoznać problemy pacjenta i dobrać wyroby medyczne do zaopatrzenia przetoki jelitowej i moczowej oraz cewniki urologiczne, worki do zbiórki moczu;
- U13. rozpoznać problemy pacjenta i dobrać wyroby medyczne w profilaktyce i leczeniu ran przewlekłych (poduszki, materace, opatrunki);
- U14. rozpoznać problemy pacjenta i dobrać środki absorpcyjne (pieluchomajtki, podkłady, wkładki);
- U15. rozpoznać problemy pacjenta i dobrać sprzęt rehabilitacyjny (kule, laski, balkoniki);
- U16. wystawić kartę zlecenia na wyroby medyczne;
- U17. wystawić receptę na wyroby medyczne i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U18. udzielić porady pacjentowi i rodzinie/opiekunowi w zakresie posługiwania się wyrobami medycznymi oraz środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz zgłaszania incydentów medycznych;
- U19. udzielić porady pacjentowi i rodzinie/opiekunowi nt. kryteriów i zasad przyznawania refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;

- U20. posługiwać się informatorami farmaceutycznymi, bazami danych dotyczącymi wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U21. analizować charakterystyki produktów leczniczych oraz zasady użytkowania wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U22. przygotować zapisy form recepturowych substancji czynnych, do których posiada uprawnienia samodzielnego zlecenia;
- U23. wystawiać zlecenie na zaopatrzenie w wyrób medyczny i naprawy wyrobu medycznego;
- U24. wystawiać receptę w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;
- U25. ocenić stan pacjenta, któremu przysługuje recepta w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;
- U26. zwrócić się do NFZ o przydzielanie liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty;
- U27. przechowywać druki recept oraz przydzielone przez NFZ zakresy liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty w warunkach zapewniających należyłą ochronę przed utratą, zniszczeniem lub kradzieżą;
- U28. wystawić recepty w ramach zlecenia lekarskiego;
- U29. wystawić recepty, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji;
- U30. przedstawić wymaganą dokumentację w przypadku przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze, wyroby medyczne;
- U31. posługiwać się listą leków refundowanych – obwieszczenie Ministra Zdrowia wydane na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345);
- U32. sporządzić projekt umowy obejmujący jej podstawowe elementy;
- U33. wykryć wady nieprawidłowego rozwiązania umowy;
- U34. zainicjować środki odwoławcze od nieprawidłowego rozwiązania umowy;
- U35. wykryć wady nieprawidłowej odmowy zawarcia umowy przez NFZ;
- U36. zainicjować środki odwoławcze od nieprawidłowej odmowy zawarcia umowy;
- U37. korzystać z aktualnego publikatora zawierającego wykazy refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych;
- U38. ustalić poziom odpłatności na podstawie obwieszczenia Ministra Zdrowia;
- U39. udzielić porady pacjentowi o zasadach uzyskania leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego;
- U40. ustalić, czy w danej sytuacji w odniesieniu do konkretnego pacjenta jest uprawniony do samodzielnego ordynowania leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;
- U41. rozpoznać, zrozumieć i współkształtować treść umowy łączącej go z pracodawcą bądź stroną umowy cywilnoprawnej w zakresie czynności samodzielnego ordynowania leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;
- U42. prowadzić dokumentację medyczną swoich czynności związanych z ordynowaniem leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych celem zapewnienia środków dowodowych w ewentualnym postępowaniu cywilnym;
- U43. przypozywać ubezpieczyciela w procesie cywilnym;
- U44. rozpoznać przedawnione roszczenie;

- U45. zgłaszać zarzut przedawnienia w procesie cywilnym;
- U46. wskazać etapy postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- U47. wskazać strony postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- U48. korzystać z przysługujących mu praw w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej w szczególności w relacjach z rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej;
- U49. wskazać konsekwencje postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- U50. korzystać ze środków odwoławczych w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- U51. rozpoznać reklamę produktów leczniczych niespełniającą wymogów normatywnych (np. niezgodną z art. 58 Pf);
- U52. rozpoznać różnicę pomiędzy rzetelną informacją o produkcie leczniczym a typowymi zabiegami marketingowymi;
- U53. wskazać organy, jakie należy poinformować w przypadku zetknięcia się z reklamą produktu leczniczego niezgodną z wymaganiami normatywnymi;
- U54. przekazać informację o przypadku zetknięcia się z reklamą produktu leczniczego niezgodną z wymaganiami normatywnymi.

W zakresie kompetencji społecznych uczestnik kursu:

- K1. rozumie znaczenie przestrzegania przepisów prawa w zakresie nieprzekraczania uprawnień zawodowych;
- K2. systematycznie wzbogaca wiedzę zawodową i krytycznie ją ocenia w zakresie produktów leczniczych;
- K3. w doradztwie leczniczym krytycznie ocenia niezgodne z przepisami materiały reklamowe kierując się zasadami etyki zawodowej;
- K4. współpracuje z lekarzem w przypadku wątpliwości diagnostyczno-terapeutycznych.
- K5. szanuje godność i autonomię osób, wobec których realizuje świadczenia oraz przestrzega ich praw;
- K6. wykazuje profesjonalne podejście do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego, reklamy wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- K7. przestrzega przepisów dotyczących refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych;
- K8. unika działań i zaniechań, które mogą być uznane za niezachowanie należytej staranności,
- K9. ma świadomość odpowiedzialności zawodowej za przewinienie zawodowe i potrafi zakwalifikować swoje działanie albo zaniechanie jako potencjalne przewinienie zawodowe;
- K10. rozeznaje konsekwencje postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w szczególności w relacjach z rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej;
- K11. zachowuje profesjonalny dystans w kontaktach z osobami kierującymi do niej reklamę;
- K12. w trosce o dobro pacjenta kieruje się wyłącznie rzetelną informacją przy ordynowaniu produktów leczniczych.

4. PLAN NAUCZANIA

Lp.	Nazwa Modułu	Liczba godzin teorii	Miejsce realizacji stażu	Liczba godzin stażu	Łączna liczba godzin kontaktowych
I.	Zasady stosowania terapii wybranymi produktami leczniczymi	25	<u>dla pielęgniarek</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego	8	33
II.	Wyroby medyczne i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego	10	<u>dla położnych</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego	8	18
III.	Zasady i tryb wystawiania recept	5	Poradnia ginekologiczno-położnicza albo	4	9
IV.	Aspekty prawne i odpowiedzialność zawodowa	5	-	-	5
Łącznie		45		20	65*

*Organizator kształcenia w porozumieniu z kierownikiem kursu, ma prawo dokonać modyfikacji czasu trwania zajęć teoretycznych. Oznacza to, że 90% łącznej liczby godzin przeznaczonych na realizację programu nie podlega zmianie. Wskazane 10%, co stanowi nie więcej niż 6 godzin, może być wykorzystane na samokształcenie.

5. MODUŁY KSZTAŁCENIA**5.1. MODUŁ I**

Nazwa modułu	ZASADY STOSOWANIA TERAPII WYBRANYMI PRODUKTAMI LECZNICZYMI
Cel kształcenia	Celem modułu jest przedstawienie aktualnej wiedzy z zakresu wybranych grup produktów leczniczych, do których ordynowania lub kontynuacji leczenia uprawniona jest pielęgniarka, położna.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik kursu:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W1.zna zasady farmakoterapii;</p> <p>W2.omawia zagadnienia związane z farmakodynamiką i farmakokinetyką;</p> <p>W3.charakteryzuje poszczególne grupy leków (w tym mechanizmy działania);</p> <p>W4.zna zastosowanie lecznicze wybranych grup leków;</p> <p>W5.zna aktualny wykaz leków silnie działających, środków odurzających i substancji psychotropowych;</p> <p>W6.zna zasady przygotowywania leków recepturowych;</p> <p>W7.zna zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego;</p> <p>W8.zna kategorie dostępności produktów leczniczych (w tym OTC, ang. over-the-counter drug – leki wydawane bez recepty lekarskiej);</p> <p>W9.zna procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U1.zróżnicować poszczególne grupy leków;</p> <p>U2.dokonać oceny stanu klinicznego pacjenta wykorzystując badania diagnostyczne i badanie fizykalne;</p> <p>U3.dobrać leki w odpowiednich dawkach, postaciach i drogach podania do poszczególnych sytuacji klinicznych pacjenta;</p> <p>U4.dokonać wpisu w dokumentację medyczną w przypadku recepty wystawianej w ramach kontynuacji leczenia zleconego przez lekarza lub samodzielnej ordynacji produktów leczniczych zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi;</p> <p>U5.ocenić wpływ leczenia farmakologicznego na fizjologiczne i biochemiczne procesy zachodzące w organizmie</p> <p>U6.ocenić efekt działania leku i jego ewentualne działania niepożądane;</p> <p>U7.przekazać choremu i jego rodzinie informację o działaniu leku oraz rozpoznawaniu działań niepożądanych (w tym brak skuteczności leku oraz objawy przedawkowania);</p> <p>U8.zastosować procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;</p> <p>U9.wykorzystać fachowe źródła informacji o lekach, w tym Charakterystyki Produktu Leczniczego.</p>

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>W zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>K1.rozumie znaczenie przestrzegania przepisów prawa w zakresie nieprzekraczania uprawnień zawodowych;</p> <p>K2.systematycznie wzbogaca wiedzę zawodową i krytycznie ją ocenia w zakresie produktów leczniczych;</p> <p>K3.w doradztwie leczniczym krytycznie ocenia niezgodne z przepisami materiały reklamowe kierując się zasadami etyki zawodowej;</p> <p>K4.współpracuje z lekarzem w przypadku wątpliwości diagnostyczno-terapeutycznych.</p>
Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie	Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż 10-letni staż w zawodzie lekarza, posiadające specjalizację lekarską doświadczenie praktyczne i dydaktyczne w zakresie stosowania terapii zachowawczej i/lub farmakologii klinicznej oraz posiadające stopień naukowy co najmniej doktora.
Wymagania wstępne	-
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia	- wykład - 20 godzin - ćwiczenia – 5 godzin - staż – 8 godzin
Nakład pracy uczestnika kursu	<p>Udział w zajęciach (godz. kontaktowe): 33 godziny</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykład – 20 godzin • ćwiczenia – 5 godzin • staż – 8 godzin <p>Praca własna uczestnika kursu: 20 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do zajęć – 10 godzin • przygotowanie się do zaliczenia modułu – 10 godzin <p>Łącznie nakład pracy uczestnika kursu: 53 godziny</p>
Stosowane metody dydaktyczne	- wykład - ćwiczenia w grupach max.10-osobowych - staż w grupach 2-3 osobowych
Stosowane środki dydaktyczne	Sprzęt: komputer, projektor multimedialny, klipart Opracowania - prezentacje multimedialne Materiały dydaktyczne: charakterystyki produktów leczniczych (www.leki.urpl.gov.pl)
Metody sprawdzania efektów	W zakresie wiedzy: test sprawdzający - 40 pytań jednokrotnego wyboru z 4 dystraktorami

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

<p>kształcenia uzyskanych przez uczestnika kursu</p>	<p>W zakresie umiejętności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - studium przypadku – 3 sytuacje kliniczne, na podstawie których uczestnik powinien prawidłowo ocenić zapotrzebowanie na wybrane produkty lecznicze. <p>Praktyczne przykłady zapisywania leków przez pielęgniarki i położne powinny dotyczyć wybranych zakażeń/chorób zakaźnych lub chorób przewlekłych, takich jak: nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, choroba niedokrwienna serca, zespół jelita nadwrażliwego.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych: obserwacja 360 stopni.</p>
<p>Warunki zaliczenia modułu</p>	<p>Obecność na wykładach i ćwiczeniach.</p> <p>Uzyskanie oceny pozytywnej (co najmniej 70%) z testu sprawdzającego oraz studium przypadku</p> <p>Uzyskanie pozytywnej oceny opiekuna stażu</p>
<p>Treści modułu kształcenia</p>	<p>Wykłady:</p> <p>1. Podstawy farmakologii ogólnej, farmakodynamiki i farmakokinetyki (3 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definicja leku, nazwa międzynarodowa i nazwy handlowe leków, postacie leków, właściwości leków, rodzaje reakcji organizmu na działanie leków, mechanizmy działania leków. • Czynniki wpływające na działanie leków, drogi podawania leków, dawkowanie leków, działania niepożądane i toksyczne, interakcje lekowe. • Losy leków w organizmie: uwalnianie, wchłanianie, dystrybucja, metabolizm, wydalanie. • Biorównoważność leków (leki oryginalne i generyczne). <p>2. Źródła informacji o lekach oraz ich działaniach niepożądanych (4 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktualnie dostępne wykazy leków w formie książkowej i elektronicznej (np. www.urpl.gov.pl), zasady posługiwania się tymi źródłami. • Zasady stosowania praktyki pielęgniarskiej opartej o dowód naukowy (EBNP – evidence based nursing practice) • Wykaz substancji bardzo silnie działających (wykaz A), silnie działających (wykaz B) i środków odurzających (wykaz N) oraz substancji psychotropowych. • Kategorie dostępności produktów leczniczych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 listopada 2008r. w sprawie kryteriów zaliczenia produktu leczniczego do poszczególnych kategorii dostępności (Dz. U. Nr 206, poz. 1292): OTC, Rp, Rpz, Rpw, Lz. • Leki recepturowe – źródła informacji i zasady ich stosowania • Zasady raportowania działań niepożądanych leków przez pielęgniarki i położne oraz pacjentów i ich rodziny.

3. Wybrane grupy produktów leczniczych (10 godz.)*(A) Leki rozszerzające oskrzela, przeciwzapalne i przeciwuczuleniowe*

- Podstawy patofizjologii astmy oskrzelowej, przewlekłej obturacyjnej choroby płuc oraz alergii; formy wziewnego podawania leków.
- Beta – 2 mimetyki (np. salbutamol) – wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję.
- Leki przeciwhistaminowe (np. loratydyna) - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję.
- Cholinolityki (bromek ipratropium) - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję.
- Przykłady sytuacji klinicznych, w których wskazane jest stosowanie powyższych leków.

(B) Leki przeciwbakteryjne

- Charakterystyka farmakologiczna poszczególnych grup antybiotyków (w tym do stosowania miejscowego), mechanizm działania, aktywność przeciwbakteryjna, wskazania do zastosowania, dawkowanie, działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję.
- Zakażenia jamy ustnej: czynniki etiologiczne, objawy, diagnostyka, leczenie.
- Zakażenia gardła, ucha i zatok: czynniki etiologiczne, objawy, diagnostyka, leczenie.
- Zakażenia dróg oddechowych: czynniki etiologiczne, objawy, diagnostyka, leczenie.
- Zakażenia dróg moczowych: czynniki etiologiczne, objawy, diagnostyka, leczenie, profilaktyka.
- Zakażenia skóry: czynniki etiologiczne, objawy, diagnostyka, leczenie.
- Zakażenia przewodu pokarmowego: czynniki etiologiczne, objawy, diagnostyka, leczenie.
- Zakażenia narządu rodowego: czynniki etiologiczne, objawy, diagnostyka, leczenie.
- Pobieranie i przesyłanie materiału do badań mikrobiologicznych.
- Przykłady sytuacji klinicznych, w których wskazane jest stosowanie powyższych leków.

	<p>(C) <i>Leki przeciwpasożytnicze i stosowane we wszawicy i świerzbie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie oceny pacjentów w kierunku w/w chorób; • Permetryna, mebendazol, pyrantel, krotamiton - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. <p>(D) <i>Leki stosowane w hematologii</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kwas foliowy - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. • Żelazo - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. • Przykłady sytuacji klinicznych, w których wskazane jest stosowanie powyższych leków. <p>(E) <i>Leki stosowane w zaburzeniach czynności przewodu pokarmowego</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ondansetron, aprepitan, tietyloperazyna - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. • Metoklopramid - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. • Inhibitory pompy protonowej (np. omeprazol, pantoprazol) - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. • Loperamid - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję.
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Butylobromek hioscyny - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. • Nifuroksazyd - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. • Przykłady sytuacji klinicznych, w których wskazane jest stosowanie powyższych leków. <p><i>(F) Leki przeciwłękowe</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hydroksyzyna - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. • Przykłady sytuacji klinicznych, w których możliwe jest zastosowanie powyższych leków. <p><i>(G) Środki znieczulające działające miejscowo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lidokaina, Lignocaina (do podawania na skórę i błony śluzowe) - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. <p><i>(H) Leki przeciwbólowe</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tramadol (do stosowania doustnego, w dawce max. do 50mg) - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. <p><i>(I) Inne leki</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Witamina D3 - wskazania, dawkowanie, przeciwwskazania, środki ostrożności, interakcje lekowe, bezpieczeństwo stosowania w okresie ciąży i laktacji, wpływ na prowadzenie pojazdów mechanicznych, możliwe działania niepożądane, objawy i postępowanie w przypadku przedawkowania, wpływ na reprodukcję. <p>4. Farmakoterapia w szczególnych grupach pacjentów (3 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zasady dawkowania leków omówionych w części 3 w niewydolności wątroby i przewlekłej chorobie nerek; • Zasady dawkowania leków omówionych w części 3 w niewydolności krążenia;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie leków omówionych w części 3 w okresie ciąży i karmienia; zasady bezpieczeństwa (klasyfikacja bezpieczeństwa leków w ciąży wg <i>Food and Drug Administration</i> – kategorie A, B, C, D i X). • Zasady bezpieczeństwa stosowania leków omówionych w części 3 u dzieci i osób w wieku podeszłym. • Warunki uzasadniania ordynacji leku w dokumentacji pacjenta przy stosowaniu „NZ” na druku recepty. <p>Ćwiczenia:</p> <p>1.Praktyczne przykłady ordynowania leków przez pielęgniarki i położne (5 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studium przypadku pięciu pacjentów, u których pielęgniarka, położna ma podjąć decyzje terapeutyczne. Osoby uczestniczące ustalają: czy w podanych przypadkach pielęgniarka/położna może zastosować leczenie, czy musi je poprzedzić badaniami diagnostycznymi, badaniem fizykalnym, czy też wymagana będzie konsultacja lekarska. Również zgodnie z charakterystyką produktu leczniczego podejmuje decyzje w sprawie drogi podania leku, dawki i postaci oraz uzasadniania ordynację leku w dokumentacji pacjenta. • Studium przypadku pięciu pacjentów, u których występują określone objawy, celem oceny czy mogą one stanowić objaw uboczny terapii przedstawionymi lekami. • Pięć krótkich przykładów równoczesnego stosowania innych leków - uczestnicy ustalają, czy istnieje możliwość wystąpienia interakcji lekowej, jak również podają propozycje sposobów na zminimalizowanie ryzyka takiej interakcji (inna droga podania leku, zmiana pory podawania leku, itd.). <p>Podczas ćwiczeń - uczestnicy kursu mogą posługiwać się dostępnymi źródłami informacji o leku.</p>
Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rajtar-Cynke G.(red.): Farmakologia. Podręcznik dla studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu Akademii Medycznych. Wydawnictwo Czelej, Lublin 2007 2. Ustawa z dnia 15 lipca 2011r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014r., poz. 1435, z późn.zm.) 3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne (<i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) 4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych (Dz. U. z 2015r. poz. 1739) <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirowska-Guzel D., Członkowski A., Okopień B.(red.): Rang i Dale Farmakologia. Wydanie 2. Wyd. Elsevier, Wrocław 2012

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>2. Schmid B., Strub P., Studer A.: (red. wyd. I pol. Prandota J.): Farmakologia dla zawodów pielęgniarских. MedPharm 2013</p> <p>3. Krzanowski M.: Primum non nocere, czyli jak leczyć lekami refundowanymi. Interferon, Cieszyn 2014</p>
<p>Wymiar, zasady i forma odbywania staży, w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje</p>	<p>Staż wspólny z Modułem II i III – 20 godzin (dla Modułu I – 8 godzin)</p> <p><u>dla pielęgniarek</u> – Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego</p> <p><u>dla położnych</u> – Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego albo Poradnia ginekologiczno-położnicza</p>

5.2.MODUŁ II

Nazwa modułu	WYROBY MEDYCZNE I ŚRODKI SPOŻYWCZE SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA ŻYWIENIOWEGO
Cel kształcenia	Celem modułu jest przygotowanie pielęgniarki, położnej do samodzielnego ordynowania określonych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiania na nie zlecenia lub recepty.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik kursu:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W10.charakteryzuje podstawy prawne z zakresu ordynowania środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych oraz wystawiania na nie zlecenia albo recepty;</p> <p>W11.wyjaśnia zasady refundacji środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;</p> <p>W12.wskazuje źródła prawa regulującego refundację środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;</p> <p>W13.zna grupy produktów zaliczanych do refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W14.wskazuje uprawnionych do wystawiania zlecenia albo recepty na refundowane wyroby medyczne i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W15.wskazuje grupy uprawnionych do korzystania z refundacji na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne;</p> <p>W16.charakteryzuje kryteria przyznawania refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W17.charakteryzuje zakres i czas refundacji wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W18.określa zasady i miejsce uzyskania potwierdzenia zlecenia na zaopatrzenie w wyroby medyczne;</p> <p>W19.wskazuje dokumenty niezbędne do potwierdzenia zlecenia na zaopatrzenie w wyroby medyczne oraz wystawienia recepty przez pielęgniarkę lub położną na wyroby medyczne i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W20.charakteryzuje cechy refundowanych środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym</p>

	<p>hydrolizatów białek mleka, które może ordynować pielęgniarka lub położna;</p> <p>W21.charakteryzuje cechy wyrobów medycznych do zaopatrzenia przetok jelitowych i moczowych oraz cewników urologicznych, worków do zbiórki moczu, które może ordynować pielęgniarka i położna;</p> <p>W22.charakteryzuje cechy wyrobów medycznych stosowanych w profilaktyce i leczeniu ran przewlekłych (poduszki, materace, opatrunki), które może ordynować pielęgniarka i położna;</p> <p>W23.charakteryzuje cechy środków absorpcyjnych (pieluchomajtki, podkłady, wkładki), objętych refundacją</p> <p>W24.określa cechy sprzętu rehabilitacyjnego (kule, laski, balkoniki),objętego refundacją;</p> <p>W25.zna zasady zgłaszania incydentów medycznych.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U10.ocenić stan biopsychospołeczny pacjenta i jego rodziny/opiekunów w zakresie potrzeb zapewnienia dostępu do refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>U11.rozpoznać problemy wynikające z zaburzeń odżywiania pacjenta i zastosować środki spożywcze, w tym hydrolizaty białek mleka;</p> <p>U12.rozpoznać problemy pacjenta i dobrać wyroby medyczne do zaopatrzenia przetoki jelitowej i moczowej oraz cewniki urologiczne, worki do zbiórki moczu;</p> <p>U13.rozpoznać problemy pacjenta i dobrać wyroby medyczne w profilaktyce i leczeniu ran przewlekłych (poduszki, materace, opatrunki);</p> <p>U14.rozpoznać problemy pacjenta i dobrać środki absorpcyjne (pieluchomajtki, podkłady, wkładki);</p> <p>U15.rozpoznać problemy pacjenta i dobrać sprzęt rehabilitacyjny (kule, laski, balkoniki);</p> <p>U16. wystawić kartę zlecenia na wyroby medyczne;</p> <p>U17.wystawić receptę na wyroby medyczne i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>U18. udzielić porady pacjentowi i rodzinie/opiekunowi w zakresie posługiwania się wyrobami medycznymi oraz środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz zgłaszania incydentów medycznych;</p> <p>U19. udzielić porady pacjentowi i rodzinie/opiekunowi nt. kryteriów i zasad przyznawania refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego</p> <p>U20.posługiwać się informatorami farmaceutycznymi, bazami danych dotyczącymi wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>U21.analizować charakterystyki produktów leczniczych oraz zasady użytkowania wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p>
--	--

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>W zakresie kompetencji społecznych: K5.szanuje godność i autonomię osób, wobec których realizuje świadczenia oraz przestrzega ich praw; K6.wykazuje profesjonalne podejście do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego, reklamy wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p>
Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie	<p>Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż 5-letni staż zawodowy w przedmiotowym zakresie, doświadczenie dydaktyczne, stopień naukowy doktora oraz spełniające, co najmniej jednej z warunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa/magistra położnictwa i tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa uzyskany po roku 2001, 2. Posiadają specjalizację lekarską.
Wymagania wstępne	-
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia	<p>- wykład – 5 godzin - ćwiczenia - 5 godzin - staż – 8 godzin</p>
Nakład pracy uczestnika kursu	<p>Udział w zajęciach (godz. kontaktowe): 18 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykład – 5 godz. • ćwiczenia – 5 godz. • staż – 8 godzin <p>Praca własna uczestnika kursu: 15 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do zajęć 5 godzin • przygotowanie się do zaliczenia modułu 10 godz. <p>Łącznie nakład pracy uczestnika kursu: 33 godziny</p>
Stosowane metody dydaktyczne	<p>- wykłady, - ćwiczenia w grupach max.10-osobowych - staż w grupach 2-3 osobowych</p>
Stosowane środki dydaktyczne	<p>Sprzęt: komputer, projektor multimedialny, klipart Opracowania: prezentacje multimedialne Materiały dydaktyczne: druki (wypełnione i niewypełnione): zleceń na zaopatrzenie w refundowane wyroby medyczne i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia, kart potwierdzeń uprawnień na zaopatrzenie w wyroby</p>

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	medyczne, recept (do ćwiczeń); przykłady wyrobów medycznych, środków spożywczych; informatory i wykazy refundowanych wyrobów medycznych, środków spożywczych
Metody sprawdzenia efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika kursu	<p>W zakresie wiedzy: test sprawdzający - składający się z 20 pytań z 4 dystraktorami</p> <p>W zakresie umiejętności: zadanie praktyczne, tj. rozwiązanie zadań: w oparciu o studium przypadku, przygotowanie pisemnego zlecenia oraz recepty na refundowane środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne, które może ordynować pielęgniarka i położna</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych: obserwacja 360 stopni.</p>
Warunki zaliczenia modułu	<ul style="list-style-type: none"> - obecność na wykładach i ćwiczeniach, - uzyskanie 70% poprawnych odpowiedzi z testu - uzyskanie 70% zakładanej punktacji z każdego zadania - uzyskanie pozytywnej oceny od opiekuna stażu
Treści modułu kształcenia	<p>Wykłady:</p> <p>1. Podstawy prawne w zakresie refundacji i ordynowania środków spożywczych i wyrobów medycznych (1 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Źródła prawa regulującego refundację wyrobów medycznych. • Osoby uprawnione do wystawiania zlecenia na refundowane wyroby medyczne i środki spożywcze. • Kryteria przyznawania/ordynowania wyrobów medycznych i środków spożywczych osobom uprawnionym. • Uprawnienia do nabywania bezpłatnych wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie. • Zakresy i czas refundacji na wyroby medyczne i środki spożywcze (data realizacji świadczenia, okres użytkowania-wyroby przysługujące comiesięcznie i maksymalny okres zaopatrzenia). • Zasady zgłaszania incydentów medycznych <p>2. Specyficzne wymagania dotyczące wystawiania zleceń na poszczególne wyroby medyczne (2 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kryteria przyznawania, okres użytkowania i ilość sztuk objętych refundacją (cewniki do odsysania górnych dróg oddechowych; zestawy infuzyjne do osobistej pompy insulinowej; cewniki zewnętrzne, cewniki urologiczne, cewniki jednorazowe urologiczne, worki do zbiórki moczu, inny sprzęt urologiczny; worki stomijne i inny sprzęt stomijny; pieluchomajtki, pieluchy anatomiczne, majtki chłonne, podkłady, wkłady anatomiczne; pończochy kikutowe, majteczki po wyłuszczeniu w stawie biodrowym, poduszka przeciwoleżynowa pneumatyczna, kule, trójnóg albo czwóróg, balkonik, peruki laska dla niewidomych) <p>3. Charakterystyka i zastosowanie środków spożywczych i wyrobów medycznych, które może</p>

	<p>ordynować pielęgniarka i położna, w tym wystawiać na nie zlecenia lub recepty (2 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym hydrolizaty białek mleka • Wyroby medyczne do zaopatrzenia przetok jelitowych i moczowych oraz cewniki urologiczne i worki do zbiórki moczu • Sprzęt rehabilitacyjny- kule, laski, balkoniki • Wyroby medyczne stosowane w profilaktyce i leczeniu ran przewlekłych – poduszki, materace, opatrunki • Środki absorpcyjne • Wyroby medyczne stosowane w cukrzycy • Peruki. <p>Ćwiczenia:</p> <p>1. Przygotowanie zlecenia na zaopatrzenie w wyroby medyczne (1 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Druk zlecenia na wyroby medyczne – warunki prawidłowego wypełnienia • Karta potwierdzenia uprawnienia na zaopatrzenie w wyroby medyczne przysługujące comiesięcznie- zasady uzyskiwania potwierdzenia zlecenia, dokumentacja niezbędna do uzyskiwania potwierdzenia, właściwości miejsca oddziału NFZ. • Zakup i odbiór wyrobu medycznego – warunki, miejsce, zasady realizacji zlecenia. <p>2. Wystawianie zleceń na poszczególne wyroby medyczne z uwzględnieniem kryteriów przyznawania, okresu użytkowania i ilości sztuk objętych refundacją (1 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cewniki do odsysania górnych dróg oddechowych; zestawy infuzyjne do osobistej pompy insulinowej; cewniki zewnętrzne, cewniki urologiczne, cewniki jednorazowe urologiczne, worki do zbiórki moczu, inny sprzęt urologiczny; worki stomijne i inny sprzęt stomijny; pieluchomajtki, pieluchy anatomiczne, majtki chłonne, podkłady, wkłady anatomiczne; pończochy kikutowe, majteczki po wyluszczeniu w stawie biodrowym, poduszka przeciwoleżynowa pneumatyczna, kule, trójnóg albo czwórnóg, balkonik, peruki, laska dla niewidomych. <p>3. Wystawianie recept na wyroby medyczne i środki spożywcze (1 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Źródła informacji nt. aktualnych list refundowanych opatrunków, pasków i środków spożywczych. • Źródłowa dokumentacja medyczna prowadzona przez pielęgniarkę/położną przy wypisywaniu recept na paski, opatrunki, środki spożywcze. • Zasady wypisywania recepty na opatrunki, paski i środki spożywcze: druk recepty, poziom refundacji, liczba
--	--

	<p>refundowanych sztuk; rodzaje dostępnych środków oraz wskazania do wystawiania recept na: paski diagnostyczne, opatrunki, środki spożywcze.</p> <p>4. Zastosowanie środków spożywczych i wyrobów medycznych, które może ordynować pielęgniarka i położna, w konkretnej sytuacji biopsychospołecznej pacjenta (2 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym hydrolizaty białek mleka, wyroby medyczne do zaopatrzenia przetok jelitowych i moczowych oraz cewniki urologiczne i worki do zbiórki moczu, sprzęt rehabilitacyjny- kule, laski, balkoniki, wyroby medyczne stosowane w profilaktyce i leczeniu ran przewlekłych – poduszki, materace, opatrunki, środki absorpcyjne, wyroby medyczne stosowane w cukrzycy, peruki
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p>Literatura podstawowa (akty prawne odzwierciedlające aktualny stan prawny):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualnie obowiązujący załącznik do obwieszczenia Ministra Zdrowia obejmujący wykaz refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych wydanego na podstawie art. 37 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345) 2. Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej z dnia 15 lipca.2011r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1435, z późn. zm.) 3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego (Dz.U. z 2015 r. poz. 1026) 4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne (<i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) 5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych (Dz. U. z 2015r. poz. 1739) <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osborn D., Sinn J.: Zastosowanie hydrolizatów białkowych w zapobieganiu alergii i nietolerancji pokarmowej u niemowląt – metaanaliza. http://www.mp.pl/artykuly/16026 (dostęp z dnia 05.01.2014) 2. Banach M., Makara A., Kowalski M.: Otrzymywanie hydrolizatów białkowych i suszonych protein. Czasopismo Techniczne. Chemia. Politechnika Krakowska 1-Ch/2010, 19-29 3. Dyrektywa Komisji 2013/46/UE z dnia 28 sierpnia 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2006/141/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących białek, odnoszących się do preparatów do początkowego żywienia niemowląt

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	i preparatów do dalszego żywienia niemowląt. Dz. U. UE 230/60; 29.8.2013
Wymiar, zasady i forma odbywania staży, w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje	Staż wspólny z Modułem I i III – 20 godzin (dla Modułu II – 8 godzin) <u>dla pielęgniarek</u> – Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego <u>dla położnych</u> – Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego albo Poradnia ginekologiczno-położnicza

5.3.MODUŁ III

Nazwa modułu	ZASADY I TRYB WYSTAWIANIA RECEPT
Cel kształcenia	Celem modułu jest przygotowanie pielęgniarki, położnej do samodzielnego wypisywania recept oraz posługiwania się obowiązującymi w tym obszarze przepisami prawa.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik kursu:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W26.zna podstawy prawne regulujące finansowanie i ordynowanie leków, wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W27.określa czynność wystawienia recepty;</p> <p>W28.omawia zakres podstawowych danych objętych receptą, na której co najmniej jeden z przepisanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych, posiada decyzję o objęciu refundacją w rozumieniu przepisów ustawy o refundacji;</p> <p>W29. definiuje receptę w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej;</p> <p>W30. omawia zakres danych objętych receptą w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady;</p> <p>W31. omawia katalog osób, którym może przysługiwać recepta w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady oraz zasady zwrotu refundacji za lek zakupiony poza granicami RP;</p> <p>W32.wskazuje maksymalne dopuszczalne ilości leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych na recepcie;</p> <p>W33.omawia okresy ważności recept i długości okresu farmakoterapii;</p> <p>W34.omawia sposób przydzielania przez NFZ zakresów liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty i przechowywania tych danych</p> <p>W35.omawia zasady wystawiania recept, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji</p> <p>W36.omawia zasady wystawiania recept albo zleceń na zaopatrzenie w wyrób medyczny i zleceń naprawy wyrobu medycznego;</p> <p>W37.omawia sposób przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyroby medyczne;</p> <p>W38.zna zasady wnioskowania o dostęp do systemu informatycznego NFZ dla pracowników medycznych;</p> <p>W39.omawia podstawowe elementy treściowe umowy na wystawianie recept (essentialia negotii);</p> <p>W40.omawia przesłanki rozwiązania umowy;</p>

	<p>W41.omawia przesłanki odmowy zawarcia umowy przez NFZ;</p> <p>W42.omawia zasady wykonywania kontroli przeprowadzanej lub zlecanej przez NFZ u osoby uprawnionej;</p> <p>W43.omawia przesłanki rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym przez NFZ;</p> <p>W44.omawia przesłanki niezawarcia kolejnej umowy na wystawianie recept;</p> <p>W45.omawia definicję osoby uprawnionej;</p> <p>W46.omawia kategorie dostępności refundacyjnej, poziomy odpłatności;</p> <p>W47.omawia zasady publikowania obwieszczeń refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych;</p> <p>W48.omawia zasady zaopatrywania w wyroby medyczne, na zlecenie osoby uprawnionej, oraz ich naprawy;</p> <p>W49. omawia skutki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U22.przygotować zapisy form recepturowych substancji czynnych, do których posiada uprawnienia samodzielnego zlecenia;</p> <p>U23.wystawiać zlecenie na zaopatrzenie w wyrób medyczny i naprawy wyrobu medycznego;</p> <p>U24.wystawiać receptę w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;</p> <p>U25.ocenić stan pacjenta, któremu przysługuje recepta w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;</p> <p>U26.zwrócić się do NFZ o przydzielanie liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty;</p> <p>U27.przechowywać druki recept oraz przydzielone przez NFZ zakresy liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty w warunkach zapewniających należyłą ochronę przed utratą, zniszczeniem lub kradzieżą;</p> <p>U28.wystawić recepty w ramach zlecenia lekarskiego;</p> <p>U29.wystawić recepty, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji;</p> <p>U30.przedstawić wymaganą dokumentację w przypadku przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze, wyroby medyczne;</p> <p>U31.posługiwać się listą leków refundowanych – obwieszczenia Ministra Zdrowia wydane na podstawie art. 37 ust.1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345);</p> <p>U32.sporządzić projekt umowy obejmujący jej podstawowe elementy;</p>
--	---

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>U33.wykryć wady nieprawidłowego rozwiązania umowy; U34.zainicjować środki odwoławcze od nieprawidłowego rozwiązania umowy; U35.wykryć wady nieprawidłowej odmowy zawarcia umowy przez NFZ; U36.zainicjować środki odwoławcze od nieprawidłowej odmowy zawarcia umowy; U37.korzystać z aktualnego publikatora zawierającego wykazy refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych; U38.ustalić poziom odpłatności na podstawie obwieszczenia Ministra Zdrowia; U39.udzielić porady pacjentowi o zasadach uzyskania leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych: K7.przestrzega przepisów dotyczących refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych;</p>
Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie	<p>Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż 5-letni staż zawodowy w przedmiotowym zakresie, doświadczenie dydaktyczne, aktualnie udzielające świadczeń zdrowotnych będących przedmiotem kształcenia oraz spełniające, co najmniej jednej z warunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa lub magistra położnictwa, 2. Posiadają specjalizację lekarską. 3. Posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia, doświadczenie w pracy w administracji publicznej związanej z prowadzeniem kontroli w zakresie preskrypcji recept refundowanych (np. NFZ)
Wymagania wstępne	-
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia	<p>- wykład - 3 godziny - ćwiczenia - 2 godziny - staż – 4 godziny</p>
Nakład pracy uczestnika kursu	<p>Udział w zajęciach (godz. kontaktowe): 9 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykład – 3 godziny • ćwiczenia – 2 godziny

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<ul style="list-style-type: none"> • staż – 4 godziny <p>Praca własna uczestnika kursu: 5 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do ćwiczeń – 2 godziny • przygotowanie się do zaliczenia modułu – 3 godziny <p>Łącznie nakład pracy uczestnika kursu: 14 godzin</p>
Stosowane metody dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> - wykład - ćwiczenia – 10 osób - staż w grupach 2-3 osobowych
Stosowane środki dydaktyczne	<p>Sprzęt: komputer, projektor multimedialny, klipart</p> <p>Opracowania: prezentacje multimedialne;</p> <p>Materiały dydaktyczne: druki (wypełnione i niewypełnione): recept, wzory umów z NFZ</p>
Metody sprawdzania efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika kursu	<p>W zakresie wiedzy: test sprawdzający - składający się z 15 pytań z 4 dystraktorami</p> <p>W zakresie umiejętności: zadanie praktyczne - wypisywanie recept (z podaniem wszystkich danych):</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypisanie recepty refundowanej w Polsce - wypisanie recepty transgranicznej <p>W zakresie kompetencji społecznych: obserwacja 360 stopni.</p>
Warunki zaliczenia modułu	<p>Obecność na wykładach i ćwiczeniach.</p> <p>Uzyskanie oceny pozytywnej z testu sprawdzającego wiedzę (min. 70%)</p> <p>Zaliczenie zadania praktycznego - poprawne wypisanie recept.</p> <p>Uzyskanie pozytywnej oceny opiekuna stażu</p>
Treści modułu kształcenia	<p>Wykłady:</p> <p>1. Podstawy prawne regulujące finansowanie i ordynację produktów leczniczych w Polsce (1 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, późn. zm.); • Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345); • Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.); • Zarządzenie nr 45/2009/DSOZ Prezesa NFZ z w sprawie korzystania z Portalu Narodowego Funduszu Zdrowia

	<p>2. Zasady prawidłowego wystawiania recept i zleceń przez pielęgniarki i położne (1 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • czynność wystawienia recepty (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne - <i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) • zakres danych objętych receptą, na której co najmniej jeden z przepisanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych, dla którego wydano decyzję o objęciu refundacją w rozumieniu przepisów ustawy o refundacji (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne - <i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) • recepta w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej (Dz. Urz. UE L 88 z 04.04.2011, str. 45), w tym zakres objętych nią danych • maksymalne dopuszczalne ilości leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych na recepcie i okres ważności recepty (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne - <i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) • sposób przydzielania przez NFZ zakresów liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne - <i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) i przechowywania tych danych • zasady wystawiania recept, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji • zasady wystawiania zleceń na zaopatrzenie w wyrób medyczny i zleceń naprawy wyrobu medycznego (art. 38 u.r.) • sposób przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyroby medyczne (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne - <i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) <p>3. Zasady zawierania umów z Narodowym Funduszem Zdrowia na wystawianie recept refundowanych (1godz.)</p>
--	--

- definicja osoby uprawnionej (art. 2 pkt 14 u.r.)
- kategorie dostępności refundacyjnej, poziomy odpłatności (art. 6 u.r.)
- zasady publikowania wykazów refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych (art. 37 u.r.)
- zasady zaopatrywania w wyroby medyczne, na zlecenie osoby uprawnionej, oraz ich naprawy (art. 38 u.r.)
- umowa upoważniająca osobę uprawnioną do wystawiania recept refundowanych (art. 48 u.r.)
- sposoby pozyskiwania recept refundowanych - dla podmiotów z przydzielonymi numerami dla poszczególnych osób uprawnionych:
  - system numerowania recept (NFZ)
  - wydruk własny (z pliku, bezpośrednio ze strony NFZ, systemy obsługi komputerowej w POZ)
  - lub zamawianie recept w drukarni,
- zasady wykonywania kontroli przeprowadzanej lub zlecającej przez NFZ u osoby uprawnionej (art. 48 ust. 7 u.r. oraz art. 64 u.o.ś)
- skutki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy (kary umowne, odpowiedzialność odszkodowawcza)

Ćwiczenia:

Praktyczne wypisywanie recept uwzględniające poniższe dane związane z identyfikacją pacjenta, płatnika i osoby ordynującej (2 godz.):

1. Wzór recepty na leki refundowane – wymiary recepty 200 mm długości, 90 mm szerokości
  - poszczególne elementy recepty (kody paskowe, wymagane dane):
  - dane podmiotu wystawiającego receptę – nazwa, adres, numer REGON, dane podmiotu drukującego receptę (lub zwrot „wydruk własny”), numer telefonu, dziewięciocyfrowy numer nadany przez NFZ,
  - dane pacjenta (imię i nazwisko, adres – zameldowania lub zamieszkania lub pełnienia służby wojskowej lub zamieszkania osoby / uprawnionej, względnie siedziby urzędu gminnego lub gminnego ośrodka pomocy społecznej):
    - wiek pacjenta do lat 18 (o ile nie można go ustalić na podstawie numeru PESEL)
    - kody uprawnień pacjenta
    - numer poświadczenia do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej
    - numer PESEL (pacjenta, osoby będącej przedstawicielem ustawowym)

	<ul style="list-style-type: none"> – numer paszportu (lub innego dokumentu ze zdjęciem poświadczającym uprawnienia do świadczeń zdrowotnych) • identyfikacja płatnika – kody wojewódzkich oddziałów NFZ (zasady określania zależne od – miejsca zamieszkania, miejsca przebywania, miejsca pełnienia służby wojskowej, miejsca udzielania świadczenia) • dane dotyczące leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych <ul style="list-style-type: none"> – nazwa substancji czynnej i firmowa nazwa leku – ilość (zasady wypisywania ilości leku/środka/wyrobu – cyfra arabska, warunki wpisu „słownie”, nazwa, postać, ilość, sposób dawkowania, niekiedy słownie) – data wystawienia recepty – data realizacji recepty – dane osoby uprawnionej do wystawiania recepty (lekarz, felczer, pielęgniarka/położna): imię i nazwisko (nadruk lub pieczętka), numer prawa wykonywania zawodu (nadruk lub pieczętka), podpis; • zasady nanoszenia poprawek (pieczętka, podpis) • zasady wystawiania recept „pro autore”, „pro me”, „pro medico”, „pro familia” • zasady odpłatności za leki – wykaz leków refundowanych, kody: <ul style="list-style-type: none"> – „P” – najniższa odpłatność wynikająca z wykazu, – [ ]- brak wpisu– najwyższa odpłatność wynikająca z wykazu, – „X” – przepisywany produkt poza zakresem refundacji – kody: B – bezpłatnie, R – ryczałt, 30%, 50%, 100% • zasady wystawiania recepty w ramach zlecenia lekarskiego - znak „X” w rubryce - kontynuacja • tryb „CITO!” („pilnie”), • zastrzeżenie o konieczności wydania konkretnego preparatu/środka – „nie zamieniać” lub „NZ” • maksymalne limity na wystawiane produkty, czas ważności recepty, długość okresu farmakoterapii, liczba leków/środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego/wyrobów medycznych – na jednej receptce - zgodnie z aktualnie obowiązującym aktem prawnym. <p>2. Recepta na produkty nie podlegające refundacji.</p>
--	---

	<p>3. Recepta transgraniczna i zasady zwrotu refundacji.</p> <p>4. E-recepta, e-zlecenie, e-skierowanie, e-dokumentacja medyczna (P1). Zasady wystawiania, znajomość rejestrów medycznych, Centralnego Wykazu Produktów Leczniczych, dostęp do e-dokumentacji medycznej pacjenta, informacja o Internetowym Koncie Pacjenta i o „informacji o wystawionej receptce”, którą pacjenta otrzyma od pielęgniarki/położnej w formie papierowej bądź elektronicznej.</p>
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p>Literatura podstawowa (akty prawne odzwierciedlające aktualny stan prawny):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, z późn. zm.) 2. Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345) – zwana w programie „u.r.” 3. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.) – zwana w programie „u.o.ś.” 4. Ustawa z dnia 15 lipca 2011r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014r., poz. 1435, z późn. zm.) 5. Aktualnie obowiązujący załącznik do obwieszczenia Ministra Zdrowia obejmujący wykaz refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych wydanego na podstawie art. 37 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345) 6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1026) 7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. z 2014 r. poz. 177, z późn. zm.) 8. Zarządzenie nr 45/2009/DSOZ Prezesa NFZ z w sprawie korzystania z Portalu Narodowego Funduszu Zdrowia 10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne (<i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) 11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych (Dz. U. z 2015r. poz. 1739) <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zimmermann A.: Nowe uprawnienia i obowiązki pielęgniarek wynikające ze zmian w ustawodawstwie zawodowym. Wyd. Education&Art.-Profesjonal Project, Gdańsk 2015

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

Wymiar, zasady i forma odbywania staży, w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje	Staż wspólny z Modułem I i II – 20 godzin (dla Modułu III – 4 godziny) <u>dla pielęgniarek</u> – Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego <u>dla położnych</u> – Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego albo Poradnia ginekologiczno-położnicza
---	--

5.4. MODUŁ IV

Nazwa modułu	ASPEKTY PRAWNE I ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZAWODOWA
Cel kształcenia	Celem modułu jest przygotowanie pielęgniarki, położnej do przestrzegania i korzystania z regulacji prawnych dotyczących odpowiedzialności zawodowej związanej z ordynowaniem lub kontynuacją zlecenia leków, wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a także stosowania reklamy w usługach medycznych.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik kursu:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W50.omawia zakres podmiotowy pielęgniarek i położnych uprawnionych do samodzielnego ordynowania leków i wyrobów medycznych;</p> <p>W51.omawia zasady ordynowania leków po uprzednim osobistym badaniu fizykalnym pacjenta;</p> <p>W52. omawia zakres uprawnień w zakresie wypisywania recept przy kontynuacji leczenia;</p> <p>W53.omawia katalog osób uprawnionych do odbioru recept lub zleceń i zasady ich odbioru;</p> <p>W54.omawia przesłanki odpowiedzialności kontraktowej;</p> <p>W55.omawia domniemanie wynikające z art. 471 k.c. oraz przesłanki ekskulpacji od niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania;</p> <p>W56.omawia przesłanki odpowiedzialności deliktowej będącej skutkiem nieprawidłowej diagnozy lub nieprawidłowej ordynacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;</p> <p>W57.omawia terminy przedawnienia roszczeń deliktowych i kontraktowych;</p> <p>W58.omawia zasady odpowiedzialności pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy – w przypadku osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę;</p> <p>W59.omawia zasady zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ, w tym ogólne warunki umów;</p> <p>W60.omawia zakres potencjalnej odpowiedzialności wynikającej z nieprawidłowej realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ;</p> <p>W61.omawia zasady prowadzenia dokumentacji medycznej, w tym e-dokumentacji, dotyczącej czynności związanych z ordynowaniem leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych;</p>

	<p>W62.omawia instytucję przyzozwania w procesie cywilnym;</p> <p>W63.omawia elementy przewinienia zawodowego;</p> <p>W64.omawia etapy postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>W65.omawia strony postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej i przysługujące im uprawnienia;</p> <p>W66.omawia zasady składania zeznań lub wyjaśnień w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>W67.omawia organy uczestniczące w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>W68.omawia katalog kar;</p> <p>W69.omawia środki odwoławcze od niekorzystnego orzeczenia ;</p> <p>W70.omawia możliwość wniesienia kasacji;</p> <p>W71.omawia możliwość wznowienia postępowania;</p> <p>W72.omawia skutki prawomocnego ukarania;</p> <p>W73.omawia zatarcie ukarania;</p> <p>W74.omawia podstawowe elementy definicji ustawowej reklamy produktu leczniczego;</p> <p>W75.omawia wyłączenia spod definicji ustawowej reklamy produktu leczniczego;</p> <p>W76.omawia normatywne wymogi co do reklamy produktu leczniczego;</p> <p>W77.omawia zasady kierowania reklamy produktu do osób uprawnionych do wystawiania recept;</p> <p>W78.omawia normatywne zakazy dotyczące reklamy produktów leczniczych;</p> <p>W79.omawia zakazy reklamy kierowanej do osób uprawnionych do wystawiania recept, w tym wynikające z przepisów wydanych na podstawie art. 59 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne;</p> <p>W80.omawia sankcje o charakterze karnym i karno-administracyjnym za naruszenia przepisów dotyczących reklamy produktu leczniczego;</p> <p>W81.zna zasady odwiedzania osób uprawnionych do wystawiania recept będących świadczeniodawcą przez przedstawicieli medycznych lub handlowych.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U40.ustalić, czy w danej sytuacji w odniesieniu do konkretnego pacjenta jest uprawniony do samodzielnego ordynowania leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych</p> <p>U41.rozpoznać, zrozumieć i współkształtować treść umowy łączącej go z pracodawcą bądź stroną umowy cywilnoprawnej w zakresie czynności samodzielnego ordynowania leków, środków spożywczych specjalnego</p>
--	---

	<p>przeznaczenia żywnościowego i wyrobów medycznych;</p> <p>U42.prowadzić dokumentację medyczną swoich czynności związanych z ordynowaniem leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywnościowego i wyrobów medycznych celem zapewnienia środków dowodowych w ewentualnym postępowaniu cywilnym;</p> <p>U43.przypozywać ubezpieczyciela w procesie cywilnym;</p> <p>U44.rozpoznać przedawnione roszczenie;</p> <p>U45.zgłaszać zarzut przedawnienia w procesie cywilnym;</p> <p>U46.wskazać etapy postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U47.wskazać strony postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U48.korzystać z przysługujących mu praw w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej w szczególności w relacjach z rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U49.wskazać konsekwencje postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U50.korzystać ze środków odwoławczych w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U51.rozpoznać reklamę produktów leczniczych niespełniającą wymogów normatywnych (np. niezgodną z art. 58 Pf);</p> <p>U52.rozpoznać różnicę pomiędzy rzetelną informacją o produkcie leczniczym a typowymi zabiegami marketingowymi;</p> <p>U53.wskazać organy, jakie należy poinformować w przypadku zetknięcia się z reklamą produktu leczniczego niezgodną z wymaganiami normatywnymi;</p> <p>U54.przekazać informację o przypadku zetknięcia się z reklamą produktu leczniczego niezgodną z wymaganiami normatywnymi.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>K8.unika działań i zaniechań, które mogą być uznane za niezachowanie należytej staranności;</p> <p>K9.ma świadomość odpowiedzialności zawodowej za przewinienie zawodowe i potrafi zakwalifikować swoje działanie albo zaniechanie jako potencjalne przewinienie zawodowe;</p> <p>K10.rozeznaje konsekwencje postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w szczególności w relacjach z rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>K11.zachowuje profesjonalny dystans w kontaktach z osobami kierującymi do niej reklamę;</p> <p>K12.w trosce o dobro pacjenta kieruje się wyłącznie rzetelną informacją przy ordynowaniu produktów leczniczych.</p>
--	--

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie	Wykładowcami mogą być osoby posiadające tytuł magistra prawa, mające nie mniej niż 5-letni staż zawodowy w przedmiotowym zakresie oraz doświadczenie dydaktyczne i praktyczne doświadczenie zawodowe w procesach cywilnych.
Wymagania wstępne	-
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia	- wykład - 5 godzin
Nakład pracy uczestnika kursu	<p>Udział w zajęciach (godz. kontaktowe): 5 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykład – 5 godzin <p>Praca własna uczestnika kursu: 5 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do zajęć – 2 godziny • przygotowanie się do zaliczenia modułu – 3 godziny <p>Łącznie nakład pracy uczestnika kursu: 10 godzin</p>
Stosowane metody dydaktyczne	- wykład
Stosowane środki dydaktyczne	- Sprzęt: komputer, projektor multimedialny, klipart - Opracowania: prezentacje multimedialne zestaw multimedialny - Materiały dydaktyczne: materiały reklamowe, wzory umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej
Metody sprawdzania efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika kursu	W zakresie wiedzy i umiejętności: test sprawdzający - składający się z 15 pytań z 4 dystraktorami W zakresie kompetencji społecznych: obserwacja 360 stopni.
Warunki zaliczenia modułu	Obecność na wykładach Uzyskanie 70% pozytywnych odpowiedzi z testu sprawdzającego
Treści modułu kształcenia	<p>1. Uprawnienia w zakresie ordynowania leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych i odpowiedzialność zawodowa (2 godz.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakres podmiotowy (kwalifikacje) pielęgniarek i położnych uprawnionych do samodzielnego ordynowania leków i wyrobów medycznych • zakres czynności związanych z ordynowaniem leków i wyrobów medycznych (art. 15a i art. 15b u.o.p.i.p)

	<ul style="list-style-type: none"> • wykaz substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych (art. 15a ust. 8 u.o.p.i.p) • zasady ordynowania leków po uprzednim osobistym badaniu fizykalnym pacjenta (art. 15a i art. 15b u.o.p.i.p) • zakres uprawnień w zakresie wypisywania recept przy kontynuacji leczenia (art. 15a i art. 15b u.o.p.i.p) • katalog osób uprawnionych do odbioru recept lub zleceń (art. 15a i art. 15b u.o.p.i.p) • zasady dokumentowania czynności związanych z ordynowaniem leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych (art. 15a i art. 15b u.o.p.i.p). • odpowiedzialność zawodowa – rozdział 6 ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych. <p>2. Odpowiedzialność cywilna (2 godz.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady odpowiedzialności kontraktowej (art. 471 i nast. k.c.) w kontekście umowy z NFZ na wystawianie recept refundowanych i umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej • zasady odpowiedzialności deliktowej będącej skutkiem nieprawidłowej diagnozy lub nieprawidłowej ordynacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych (art. 415 i nast. k.c. ze szczególnym uwzględnieniem treści art. 444, art. 445 i art. 448 k.c.) • zasady regulowania materii ordynowania leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych w umowach łączących z pracodawcą, zleceniodawcą, ze szczególnym podkreśleniem braku możliwości przymuszania do tych czynności • zasady odpowiedzialności pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy – w przypadku osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę (art. 114 i nast. k.p.) • zasady zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ, w tym ogólne warunki umów (art. 132 i nast. u.o.ś.) i zakres odpowiedzialności wynikającej z nieprawidłowej realizacji tych umów • prowadzenie skrupulatnie dokumentacji medycznej jako przyszłych ewentualnych dowodów w sprawach cywilnych na brak bezprawności w działaniach i zaniechaniach • przypozwanie jako włączenie do procesu cywilnego ubezpieczyciela, u którego pielęgniarka i położna ma polisę OC (art. 84 k.p.c.) • aktualna wiedza medyczna jako miernik starannej realizacji zobowiązań pielęgniarki i położnej <p>3. Reklama produktów leczniczych (1 godz.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • definicja ustawowa reklamy produktu leczniczego (art. 52 Pf), wyłączenia spod tej definicji (art. 52 ust. 3 Pf),
--	--

	<p>orzecznictwo sądowe w tym zakresie</p> <ul style="list-style-type: none"> • normatywne wymogi co do reklamy produktu leczniczego (art. 53 i 55 Pf) • zasady kierowania reklamy produktu do osób uprawnionych do wystawiania recept (art. 54 Pf) • normatywne zakazy dotyczące reklamy dotyczącej produktów leczniczych (art. 55-57 Pf) • zakaz reklamy polegającej na oferowaniu osobom uprawnionym do wystawiania recept korzyści materialnych, prezentów i różnych ułatwień, nagród, wycieczek oraz organizowaniu i finansowaniu spotkań promocyjnych produktów leczniczych (art. 58 Pf, art.49 u.r.) • wymogi dotyczące reklamy produktu leczniczego kierowana do osób uprawnionych do wystawiania recept lub osób prowadzących obrót produktami leczniczymi określone w przepisach wydanych na podstawie art. 59 ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne • sankcje o charakterze karnym i karno-administracyjnym za naruszenia przepisów dotyczących reklamy produktu leczniczego (art. 128-129b Pf) • zasady sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących reklamy produktu leczniczego
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p>Literatura podstawowa (akty prawne odzwierciedlające aktualny stan prawny):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014r., poz. 1435, z późn. zm.) – zwana w programie „u.o.p.i.p” 2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015r. poz. 581, z późn. zm.) 3. Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. Nr 174, poz. 1038, z późn.zm.) 4. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, późn. zm.) – zwana w programie „Pf” 5. rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie reklamy produktów leczniczych (Dz. U. Nr 210 poz. 1327) 6. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618, z późn. zm.) 7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz.U.2008 Nr 81, poz.484) 8. Aktualnie obowiązujący załącznik do obwieszczenia Ministra Zdrowia obejmujący wykaz refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych wydanego na podstawie art. 37 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>przeznaczenia żywnościowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr z 2015 r. poz. 345)</p> <p>9. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. z 2014 r. poz. 177)</p> <p>10. Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2012 r. poz. 159, z późn. zm.)</p> <p>11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne <i>(akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw)</i></p> <p>12. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych (Dz. U. z 2015r., poz. 1739)</p> <p>Literatura uzupełniająca:</p> <p>1. Zimmermann A.: Nowe uprawnienia i obowiązki pielęgniarek wynikające ze zmian w ustawodawstwie zawodowym. Wyd. Education&Art.-Profesjonal Project, Gdańsk 2015</p>
<p>Wymiar, zasady i forma odbywania staży, w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje</p>	<p>Nie dotyczy</p>

6. PROGRAM ZAJĘĆ PRAKTYCZNYCH

a. STAŻ: dla Pielęgniarki - Podstawowa Opieka Zdrowotna – Gabinet Lekarza Rodzinnego

b. STAŻ: dla Położnej - Podstawowa Opieka Zdrowotna – Gabinet Lekarza Rodzinnego albo Poradnia Ginekologiczno-Położnicza

Cel stażu: Wyposażenie pielęgniarki/położnej w umiejętności samodzielnego ordynowania lub kontynuacji zlecenia wybranych produktów leczniczych, wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiania na nie recepty lub zlecenia

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji stażu:

Liczba godzin: 20

Liczebność grupy: 2-3 osoby

Opiekun stażu: opiekunem stażu może być lekarz z co najmniej 5 letnim stażem pracy, mający podpisany kontrakt z NFZ w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej:
- dla pielęgniarek – tzw. lekarz rodzinny,
- dla położnych – tzw. lekarz rodzinny lub lekarz poradni ginekologiczno-położniczej.

Wykaz świadczeń zdrowotnych do zaliczenia na staż:

1. Ocena potrzeb biopsychospołecznych pacjenta w zakresie wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.
2. Wypisanie recepty lub zlecenia na wyroby medyczne i/lub środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego.
3. Przeprowadzenie badania fizykalnego dostosowanego do sytuacji klinicznej pacjenta.
4. Wypisanie recepty na leki w ramach kontynuacji zlecenia.
5. Samodzielna ordynacja leków wraz z wypisaniem recepty.

Warunki zaliczenia stażu:

1. 100% obecność
2. Prawidłowa ocena stanu klinicznego u co najmniej 3 pacjentów wraz z właściwym zaproponowaniem produktów leczniczych.
3. Prawidłowa ocena stanu biopsychospołeczny 2 pacjentów w zakresie potrzeb zapewnienia dostępu do refundowanych wyrobów medycznych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.
4. Udokumentowane wypisanie 3 recept i 2 zleceń na wyroby medyczne

**7. WYKAZ ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH, DO KTÓRYCH JEST UPRAWNIONA
PIELEŃNIARKA, POŁOŻNA PO UKOŃCZENIU KURSU SPECJALISTYCZNEGO
ORDYNOWANIE LEKÓW I WYPISYWANIE RECEPT – część I**

1. Samodzielna ordynacja leków zawierających określone substancje czynne, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, w tym wystawianie na nie recept.
2. Samodzielna ordynacja środków spożywczych specjalnego przeznaczenia, w tym wystawianie na nie recept.
3. Samodzielna ordynacja wyrobów medycznych, w tym wystawianie na nie recept lub zleceń.
4. Wystawianie recept w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe oraz na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia, niezbędne do kontynuacji leczenia.
5. Wystawianie recept lub zleceń w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji na wyroby medyczne.
6. Samodzielne ordynowanie leków z kategorii OTC.

CZEŚĆ II – dotycząca wypisywania recept w ramach kontynuacji leczenia

PROGRAM PRZYGOTOWANY PRZEZ ZESPÓŁ PROGRAMOWY W SKŁADZIE²

1. **dr hab. n. o zdr. Aleksandra Gaworska-Krzemińska, prof. nadzw.** – Przewodnicząca Zespołu; Katedra Pielęgniarstwa Wydział Nauk o Zdrowiu, Gdański Uniwersytet Medyczny
2. **dr hab. n. med. Ewa Bałkowiec-Iskra** – Katedra i Zakład Farmakologii Doświadczalnej i Klinicznej, Warszawski Uniwersytet Medyczny, Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych
3. **mgr prawa Konrad Borowicz** - radca prawny, Departament Prawny Ministerstwa Zdrowia, Warszawa
4. **dr hab. n. med. Marlena Broncel** – Klinika Chorób Wewnętrznych i Farmakologii Klinicznej, Uniwersytet Medyczny w Łodzi
5. **mgr prawa Dariusz Dąbkowski** – radca prawny, Warszawa
6. **mgr farm. Dorota Drobisz-Kopydłowska** – Wydział Nadzoru Aptek Ordynacji Lekarskiej i Refundacji, Centrala Narodowego Funduszu Zdrowia w Warszawie
7. **dr hab. n. med. Maciej Kosieradzki** – Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej, Warszawski Uniwersytet Medyczny
8. **dr hab. n. hum. Maria Kózka, prof. nadzw.** – Zakład Pielęgniarstwa Klinicznego, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum
9. **prof. dr hab. n. med. Robert Krysiak** – Klinika Chorób Wewnętrznych i Farmakologii Klinicznej Katedry Farmakologii, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach
10. **dr n. med. Grzegorz Ostrowski** – Klinika Nefrologii i Chorób Wewnętrznych CMKP, Szpital Bielański w Warszawie
11. **mgr prawa Katarzyna Piotrowska** – Naczelnik, Wydział Organizacyjno-Prawny, Departament Polityki Lekowej i Farmacji Ministerstwa Zdrowia
12. **dr n. o zdr. Mariola Rybka** – Konsultant Krajowy w dziedzinie pielęgniarstwa przewlekle chorych i niepełnosprawnych, Szpital Lipno Sp. z o.o.
13. **dr hab. n. o zdr. Danuta Zarzycka** – Katedra i Zakład Pielęgniarstwa Pediatricznego Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Medyczny w Lublinie

RECENZENCI PROGRAMU

1. **prof. dr hab. n. med. Bogusław Okopień** – Konsultant Krajowy w dziedzinie farmakologii klinicznej; Kierownik Katedry Farmakologii, Śląski Uniwersytet Medyczny
2. **dr hab. n. med. Bożena Czarkowska-Pączek** – Prodziekan Wydziału Nauki o Zdrowiu ds. Pielęgniarstwa, Warszawski Uniwersytet Medyczny

² Powołany Zarządzeniem Dyrektora Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych Nr 84/14 z dnia 4 grudnia 2014r. w sprawie powołania Zespołu do Spraw Opracowania Programu Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO – PROGRAMOWE

Rodzaj kształcenia

Kurs specjalistyczny jest to rodzaj kształcenia, który zgodnie z ustawą z dnia 15 lipca 2011r. *o zawodach pielęgniarki i położnej* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1435, z późn. zm.) ma na celu uzyskania przez pielęgniarkę lub położną wiedzy i umiejętności do wykonywania określonych czynności zawodowych przy udzielaniu świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych lub rehabilitacyjnych.

Kurs specjalistyczny *Ordynowanie leków i wypisywanie recept* – część II, zgodnie z art.15a ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. *o zawodach pielęgniarki i położnej* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1435, z późn. zm.) jest przeznaczony dla pielęgniarek i położnych posiadających dyplom ukończenia studiów, co najmniej pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo oraz pielęgniarek i położnych posiadających tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa.

Efekty kształcenia wskazane w części II programu kursu specjalistycznego *Ordynowanie leków i wypisywanie recept, dla pielęgniarek i położnych* w zakresie wypisywania recept w ramach kontynuacji leczenia są dla organizatora i uczestnika kształcenia obowiązkowym elementem programu. Osiągnięcie wskazanych efektów kształcenia gwarantuje, że każdy uczestnik kursu specjalistycznego będzie posiadać takie same kwalifikacje, niezależnie od miejsca ukończenia kształcenia czy podmiotu organizującego kształcenie oraz systemu kształcenia.

Cel kształcenia

Przygotowanie pielęgniarki, położnej, w ramach realizacji zleceń lekarskich, w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji do wystawiania recept na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, niezbędne do kontynuacji leczenia.

Czas trwania kształcenia

Łączna liczba godzin przeznaczonych na realizację programu kursu specjalistycznego w kontakcie z wykładowcą/opiekunem stażu wynosi **44** godziny dydaktyczne, w tym:

zajęcia teoretyczne – **30** godzin,

zajęcia praktyczne – **14** godzin.

Organizator kształcenia w porozumieniu z kierownikiem kursu, ma prawo dokonać modyfikacji czasu trwania zajęć teoretycznych. Oznacza to, że 90% łącznej liczby godzin przeznaczonych na realizację programu nie podlega zmianie. Wskazane 10%, **co stanowi nie więcej niż 4 godziny, może być wykorzystane na samokształcenie.**

Sposób organizacji

Za przebieg i organizację kursu specjalistycznego odpowiedzialny jest organizator kształcenia.

Planując realizację kształcenia organizator powinien:

1. Opracować regulamin organizacyjny kursu specjalistycznego, który w szczególności określa:

- organizację,
- zasady i sposób naboru osób,
- prawa i obowiązki osób uczestniczących,

- zakres obowiązków kadry dydaktycznej prowadzącej nauczanie teoretyczne i praktyczne,
  - zasady przeprowadzenia egzaminu końcowego.
2. Powołać kierownika kursu specjalistycznego
- Do zadań kierownika kursu oprócz zadań określonych w przepisach Ministra Zdrowia z tego zakresu powinno należeć:
- współdecydowanie o doborze kadry dydaktycznej,
  - przedstawienie uczestnikom kursu: celu, programu i organizacji kształcenia,
  - ocenianie placówek szkolenia praktycznego wg specyfiki i organizacji zajęć,
  - pomaganie w rozwiązywaniu problemów,
  - udzielanie indywidualnych konsultacji uczestnikom kursu,
  - zbieranie i analizowanie opinii o przebiegu kursu.
3. Przeprowadzić postępowanie kwalifikacyjne
4. Powołać wykładowców posiadających kwalifikacje określone w programie kursu.
5. Powołać w uzgodnieniu z kierownikiem kursu opiekunów szkolenia praktycznego.
6. Zapewnić bazę dydaktyczną do szkolenia teoretycznego, dostosowaną do liczby uczestników kursu.
7. Zapewnić uczestnikom kursu dostęp do platformy e-learningowej, w sytuacji gdy organizator planuje realizację zajęć teoretycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Na realizację zajęć metodą e-learningu może być przeznaczone nie więcej niż 10% liczby godzin zajęć teoretycznych.
8. Zapewnić środki dydaktyczne, o których mowa w programie poszczególnych modułów.
9. Dobrać placówki stażowe zgodnie z planem nauczania.
10. Posiadać wewnętrzny system monitorowania jakości kształcenia.

Sposób sprawdzania efektów kształcenia

W toku realizacji programu kształcenia przewiduje się oceniania:

1. Bieżące – rozumiane jako zaliczenia poszczególnych modułów
2. Końcowe – zgodnie z ustawą z dnia 15 lipca 2011 roku *o zawodach pielęgniarki i położnej* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1435, z późn. zm.) kurs specjalistyczny kończy się egzaminem teoretycznym, przeprowadzonym w formie pisemnej lub ustnej, albo egzaminem praktycznym.

Rodzaj egzaminu i formę egzaminu teoretycznego ustala organizator kształcenia, z uwzględnieniem zakresu **części II** programu, w jakim prowadzony jest kurs specjalistyczny *Ordynowanie leków i wypisywanie recept.*

2. OGÓLNE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Zaświadczenie o ukończeniu kursu specjalistycznego *Ordynowanie leków i wypisywanie recept – część II w zakresie wypisywania recept w ramach kontynuacji leczenia*, otrzymuje pielęgniarka, położna, która:

w zakresie wiedzy posiada:

- znajomość regulacji prawnych w zakresie kontynuacji zlecenia leków oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- specjalistyczną wiedzę w zakresie danych dotyczących skuteczności i bezpieczeństwa kontynuacji terapii produktów leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

w zakresie umiejętności potrafi:

- wypisać recepty na leki w odpowiednich dawkach, postaciach i drogach podania do poszczególnych zleceń lekarskich i sytuacji klinicznych pacjenta;

- ocenić sytuację biopsychospołeczną pacjenta i jego rodziny/opiekunów w zakresie potrzeb zapewnienia dostępu do środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- przygotować zapisy form recepturowych substancji leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia zleconych przez lekarza;
- prowadzić dokumentację medyczną swoich czynności związanych z wypisywaniem recept na produkty lecznicze i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego celem zapewnienia środków dowodowych w ewentualnym postępowaniu cywilnym.

w zakresie kompetencji społecznych:

- szanuje godność i autonomię pacjenta bez względu na jego wiek, płeć, niepełnosprawność, orientację seksualną oraz pochodzenie narodowe i etniczne,
- postępuje zgodnie z obowiązującym prawem i zasadami etyki zawodowej;
- szanuje godność i autonomię osób, wobec których realizuje świadczenia oraz przestrzega ich praw;
- systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności w celu zapewnienia optymalnej jakości świadczeń zawodowych;
- wykazuje profesjonalne podejście do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego, reklam produktów leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

3. SZCZEGÓŁOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

W zakresie wiedzy uczestnik kursu:

- W1. zna zasady farmakoterapii;
- W2. omawia zagadnienia związane z farmakodynamiką i farmakokinetyką produktów leczniczych;
- W3. charakteryzuje poszczególne grupy leków (w tym mechanizmy działania);
- W4. zna zastosowanie lecznicze wybranych grup leków;
- W5. zna aktualny wykaz leków silnie działających, środków odurzających i substancji psychotropowych;
- W6. zna zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego;
- W7. zna kategorie dostępności produktów leczniczych (w tym OTC, ang. *over-the-counter drug* – leki wydawane bez recepty lekarskiej);
- W8. zna procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;
- W9. charakteryzuje podstawy prawne z zakresu kontynuacji zlecenia środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wystawiania na nie zlecenia albo recepty;
- W10. wyjaśnia zasady refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W11. wskazuje źródła prawa regulującego refundację leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W12. zna grupy produktów zaliczanych do refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W13. wskazuje uprawnionych do wystawiania w ramach kontynuacji zlecenia albo recepty na refundowane leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W14. wskazuje grupy uprawnionych do korzystania z refundacji na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W15. charakteryzuje kryteria przyznawania refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W16. charakteryzuje zakres i czas refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;

- W17. wskazuje dokumenty niezbędne do potwierdzenia zlecenia na wystawienia recepty przez pielęgniarkę/położną na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W18. charakteryzuje cechy refundowanych środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym hydrolizatów białek mleka;
- W19. zna zasady zgłaszania incydentów medycznych;
- W20. zna podstawy prawne regulujące finansowanie leków i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego refundowanych;
- W21. określa czynność wystawienia recepty;
- W22. omawia zakres podstawowych danych objętych receptą, na której co najmniej jeden z przepisanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego posiada decyzję o objęciu refundacją w rozumieniu przepisów ustawy o refundacji;
- W23. definiuje receptę w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej(Dz. Urz. UE L 88 z 04.04.2011, str. 45);
- W24. omawia zakres danych objętych receptą w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;
- W25. omawia katalog osób, którym może przysługiwać recepta w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;
- W26. wskazuje maksymalne dopuszczalne ilości leków i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego na recepcie;
- W27. omawia okresy ważności recept;
- W28. omawia sposób przydzielania przez NFZ zakresów liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty i przechowywania tych danych;
- W29. omawia zasady wystawiania recept w ramach kontynuacji leczenia, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji;
- W30. omawia sposób przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W31. zna zasady wnioskowania o dostęp do systemu informatycznego NFZ dla pracowników medycznych;
- W32. omawia podstawowe elementy treściowe umowy na wystawianie recept (essentialia negotii);
- W33. omawia przesłanki rozwiązania umowy;
- W34. omawia przesłanki odmowy zawarcia umowy przez NFZ;
- W35. omawia zasady wykonywania kontroli przeprowadzanej lub zlecanej przez NFZ u osoby uprawnionej;
- W36. omawia przesłanki rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym przez NFZ;
- W37. omawia przesłanki niezawarcia kolejnej umowy;
- W38. omawia definicję osoby uprawnionej;
- W39. omawia kategorie dostępności refundacyjnej, poziomy odpłatności;
- W40. omawia zasady publikowania obwieszczeń refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W41. omawia skutki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy;
- W42. omawia zakres podmiotowy pielęgniarek i położnych uprawnionych do wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- W43. omawia zakres kompetencji pielęgniarek i położnych posiadających dyplom ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo w zakresie wystawiania recept w ramach kontynuacji leczenia;

- W44. omawia katalog osób uprawnionych do odbioru recept lub zleceń i zasady ich odbioru;
- W45. omawia przesłanki odpowiedzialności kontraktowej;
- W46. omawia domniemanie wynikające z art. 471 k.c. oraz przesłanki ekskulpacji od niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania;
- W47. omawia przesłanki odpowiedzialności deliktowej będącej skutkiem nieprawidłowej oceny stanu pacjenta lub nieprawidłowej kontynuacji leczenia, zlecenia środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W48. omawia terminy przedawnienia roszczeń deliktowych i kontraktowych;
- W49. omawia zasady odpowiedzialności pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy – w przypadku osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę;
- W50. omawia zasady zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ, w tym ogólne warunki umów;
- W51. omawia zakres potencjalnej odpowiedzialności wynikającej z nieprawidłowej realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ;
- W52. omawia zasady prowadzenia dokumentacji medycznej czynności związanych z kontynuowaniem zlecenia leków i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- W53. omawia instytucję przypozwania w procesie cywilnym;
- W54. omawia elementy przewinienia zawodowego;
- W55. omawia etapy postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- W56. omawia strony postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej i przysługujące im uprawnienia;
- W57. omawia zasady składania zeznań lub wyjaśnień w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- W58. omawia organy uczestniczące w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- W59. omawia katalog kar;
- W60. omawia środki odwoławcze od niekorzystnego orzeczenia;
- W61. omawia możliwość wniesienia kasacji;
- W62. omawia możliwość wznowienia postępowania;
- W63. omawia skutki prawomocnego ukarania;
- W64. omawia zatarcie ukarania;
- W65. omawia podstawowe elementy definicji ustawowej reklamy produktu leczniczego;
- W66. omawia wyłączenia reklamy produktu leczniczego spod definicji ustawowej;
- W67. omawia normatywne wymogi co do reklamy produktu leczniczego;
- W68. omawia zasady kierowania reklamy produktu do osób uprawnionych do wystawiania recept;
- W69. omawia normatywne zakazy dotyczące reklamy produktów leczniczych;
- W70. omawia zakazy reklamy kierowanej do osób uprawnionych do wystawiania recept, w tym wynikające z przepisów wydanych na podstawie art. 59 ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne;
- W71. omawia sankcje o charakterze karnym i karno-administracyjnym za naruszenia przepisów dotyczących reklamy produktu leczniczego;
- W72. zna zasady odwiedzania osób uprawnionych do wystawiania recept będących świadczeniodawcą przez przedstawicieli medycznych lub handlowych.

W zakresie umiejętności uczestnik kursu potrafi:

- U1. różnicować poszczególne grupy leków;
- U2. dokonać oceny stanu pacjenta wykorzystując badania diagnostyczne i badanie fizykalne;

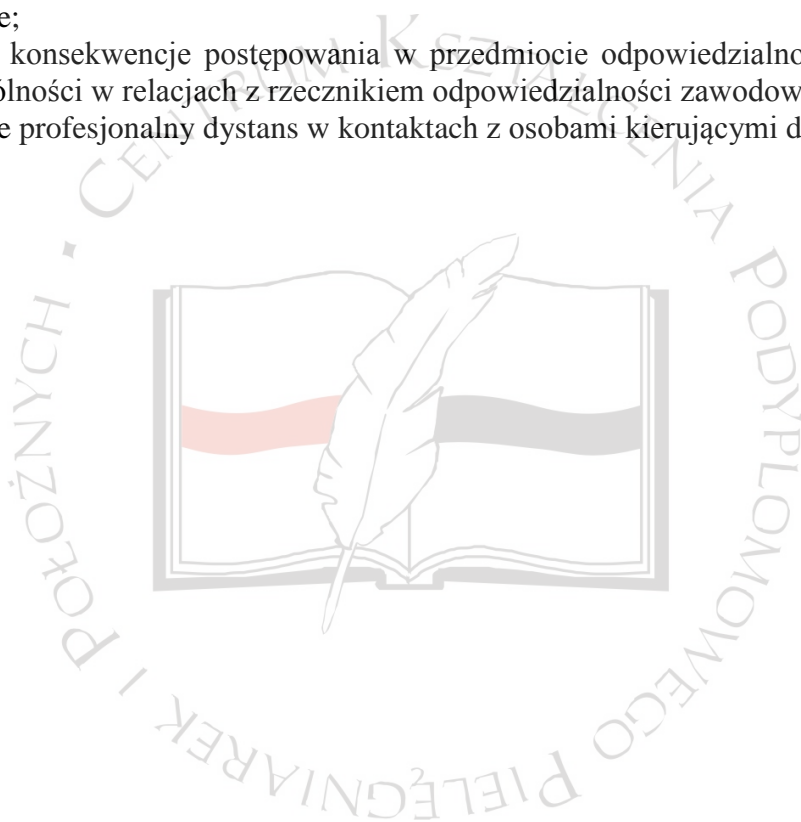
- U3. dokonać wpisu uzasadniającego w dokumentację medyczną w przypadku recepty wystawianej w ramach kontynuacji leczenia zleconego przez lekarza;
- U4. ocenić wpływ leczenia farmakologicznego na fizjologiczne i biochemiczne procesy zachodzące w organizmie
- U5. ocenić efekt działania leku i jego ewentualne działania niepożądane;
- U6. przekazać choremu i jego rodzinie informację o działaniu leku oraz rozpoznawaniu działań niepożądanych (w tym brak skuteczności leku oraz objawy przedawkowania);
- U7. zastosować procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;
- U8. wykorzystać fachowe źródła informacji o lekach;
- U9. ocenić stan biopsychospołeczny pacjenta i jego rodziny/opiekunów w zakresie potrzeb zapewnienia dostępu do refundowanych środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U10. rozpoznać problemy wynikające z zaburzeń odżywiania pacjenta i zastosować środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym hydrolizaty białek mleka;
- U11. wystawić receptę w ramach kontynuacji leczenia na leki i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U12. udzielić porady pacjentowi i jego rodzinie/opiekunowi w zakresie posługiwania się środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz zgłaszania incydentów medycznych;
- U13. udzielić porady pacjentowi i jego rodzinie/opiekunowi nt. kryteriów i zasad przyznawania refundowanych leków i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U14. posługiwać się informatorami farmakologicznymi, bazami danych dotyczącymi środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U15. analizować charakterystyki produktów leczniczych oraz zasady środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U16. przygotować zapisy form recepturowych substancji leczniczych, niezbędnych do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń;
- U17. wystawiać receptę w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;
- U18. ocenić stan pacjenta, któremu przysługuje recepta w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;
- U19. zwrócić się do NFZ o przydzielanie liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty;
- U20. przechowywać druki recept oraz przydzielone przez NFZ zakresy liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty w warunkach zapewniających należyłą ochronę przed utratą, zniszczeniem lub kradzieżą;
- U21. wystawić recepty w ramach zlecenia lekarskiego;
- U22. wystawić recepty w ramach kontynuacji leczenia, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji;
- U23. przedstawić wymaganą dokumentację w przypadku przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U24. posługiwać się listą leków refundowanych – obwieszczenia Ministra Zdrowia wydane na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345);
- U25. sporządzić projekt umowy na wystawianie recept obejmujący jej podstawowe elementy;
- U26. wykryć wady nieprawidłowego rozwiązania umowy;
- U27. zainicjować środki odwoławcze od nieprawidłowego rozwiązania umowy;

- U28. wykryć wady nieprawidłowej odmowy zawarcia umowy przez NFZ;
- U29. zainicjować środki odwoławcze od nieprawidłowej odmowy zawarcia umowy;
- U30. odnaleźć aktualny publikator zawierający wykazy refundowanych leków i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U31. odnaleźć lek, środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego na który ma wypisać receptę w ramach kontynuacji leczenia w odpowiednim wykazie i ustalić poziom odpłatności;
- U32. udzielić porady pacjentowi o sposobie uzyskania leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- U33. ustalić, czy w danej sytuacji w odniesieniu do konkretnego pacjenta jest uprawniony do wystawienia recepty na leki lub środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach zleceń lekarskich;
- U34. rozpoznać, zrozumieć i współkształtować treść umowy łączącej go z pracodawcą bądź stroną umowy cywilnoprawnej w zakresie czynności wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach zleceń lekarskich;
- U35. prowadzić dokumentację medyczną swoich czynności związanych z wystawianiem recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, celem zapewnienia środków dowodowych w ewentualnym postępowaniu cywilnym;
- U36. przypozywać ubezpieczyciela w procesie cywilnym;
- U37. rozpoznać przedawnione roszczenie;
- U38. zgłaszać zarzut przedawnienia w procesie cywilnym;
- U39. wskazać etapy postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- U40. wskazać strony postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- U41. korzystać z przysługujących mu praw w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej w szczególności w relacjach z rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej;
- U42. wskazać konsekwencje postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- U43. korzystać ze środków odwoławczych w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;
- U44. rozpoznać reklamę produktów leczniczych niespełniającą wymogów normatywnych (np. niezgodną z art. 58 Pf);
- U45. rozpoznać różnicę pomiędzy rzetelną informacją o produkcie leczniczym a typowymi zabiegami marketingowymi;
- U46. wskazać organy, jakie należy poinformować w przypadku zetknięcia się z reklamą produktu leczniczego niezgodną z wymaganiami normatywnymi;
- U47. przekazać informację o przypadku zetknięcia się z reklamą produktu leczniczego niezgodną z wymaganiami normatywnymi.

W zakresie kompetencji społecznych uczestnik kursu:

- K1. rozumie znaczenie przestrzegania przepisów prawa w zakresie nieprzekraczania uprawnień zawodowych;
- K2. systematycznie wzbogaca wiedzę zawodową i krytycznie ją ocenia w zakresie produktów leczniczych;
- K3. w doradztwie leczniczym krytycznie ocenia materiały reklamowe kierując się zasadami etyki zawodowej;
- K4. współpracuje z lekarzem w zakresie kontynuowania terapii;
- K5. szanuje godność i autonomię osób, wobec których realizuje świadczenia oraz przestrzega ich praw;

- K6. wykazuje profesjonalne podejście do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego, reklamy produktów leczniczych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- K7. wystawia receptę tylko po uzyskaniu zlecenia lekarskiego, zgodnie z zapisem w dokumentacji medycznej lekarza;
- K8. przestrzega przepisów dotyczących refundacji leków i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;
- K9. ma świadomość, że od osobistej decyzji zależy, czy będzie podejmować się wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach zleceń lekarskich;
- K10. unika działań i zaniechań, które mogą być uznane za niezachowanie należytej staranności;
- K11. ma świadomość odpowiedzialności zawodowej za przewinienie zawodowe i potrafi zakwalifikować swoje działanie albo zaniechanie jako potencjalne przewinienie zawodowe;
- K12. rozeznaje konsekwencje postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w szczególności w relacjach z rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej;
- K13. zachowuje profesjonalny dystans w kontaktach z osobami kierującymi do niej reklamę.

4. PLAN NAUCZANIA

Lp.	Nazwa Modułu	Liczba godzin teorii	Miejsce realizacji stażu	Liczba godzin stażu	Łączna liczba godzin kontaktowych
I	Główne zasady terapii z zastosowaniem produktów leczniczych	15	<u>dla pielęgniarek</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego	8	23
II	Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego	5	<u>dla położnych</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego albo	4	9
III	Zasady i tryb wystawiania recept	5	Poradnia ginekologiczno-położnicza	2	7
IV	Aspekty prawne i odpowiedzialność zawodowa	5	-	-	5
Łącznie		30		14	44*

*Organizator kształcenia w porozumieniu z kierownikiem kursu, ma prawo dokonać modyfikacji czasu trwania zajęć teoretycznych. Oznacza to, że 90% łącznej liczby godzin przeznaczonych na realizację programu nie podlega zmianie. Wskazane 10%, co stanowi nie więcej niż 4 godziny, może być wykorzystane na samokształcenie.

5. MODUŁY KSZTAŁCENIA**5.1. MODUŁ I**

Nazwa modułu	GLÓWNE ZASADY TERAPII Z ZASTOSOWANIEM PRODUKTÓW LECZNICZYCH
Cel kształcenia	Celem modułu jest przedstawienie aktualnej wiedzy z zakresu głównych zasad stosowania terapii produktami leczniczymi.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik kursu:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W1.zna zasady farmakoterapii;</p> <p>W2.omawia zagadnienia związane z farmakodynamiką i farmakokinetyką produktów leczniczych;</p> <p>W3.charakteryzuje poszczególne grupy leków (w tym mechanizmy działania);</p> <p>W4.zna zastosowanie lecznicze wybranych grup leków;</p> <p>W5.zna aktualny wykaz leków silnie działających, środków odurzających i substancji psychotropowych;</p> <p>W6.zna zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego;</p> <p>W7.zna kategorie dostępności produktów leczniczych (w tym OTC, ang. <i>over-the-counter drug</i> – leki wydawane bez recepty lekarskiej);</p> <p>W8.zna procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U1.zróżnicować poszczególne grupy leków;</p> <p>U2.dokonać oceny stanu pacjenta wykorzystując badania diagnostyczne i badanie fizykalne;</p> <p>U3.dokonać wpisu uzasadniającego w dokumentację medyczną w przypadku recepty wystawianej w ramach kontynuacji leczenia zleconego przez lekarza;</p> <p>U4.ocenić wpływ leczenia farmakologicznego na fizjologiczne i biochemiczne procesy zachodzące w organizmie</p> <p>U5.ocenić efekt działania leku i jego ewentualne działania niepożądane;</p> <p>U6.przekazać choremu i jego rodzinie informację o działaniu leku oraz rozpoznawaniu działań niepożądanych (w tym brak skuteczności leku oraz objawy przedawkowania);</p> <p>U7.zastosować procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;</p> <p>U8.wykorzystać fachowe źródła informacji o lekach.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>K1.rozumie znaczenie przestrzegania przepisów prawa w zakresie nieprzekraczania uprawnień zawodowych;</p> <p>K2.systematycznie wzbogaca wiedzę zawodową i krytycznie ją ocenia w zakresie produktów leczniczych;</p>

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	K3.w doradztwie leczniczym krytycznie ocenia materiały reklamowe kierując się zasadami etyki zawodowej; K4.współpracuje z lekarzem w zakresie kontynuowania terapii.
Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie	Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż 10-letni staż w zawodzie lekarza, posiadające specjalizację lekarską doświadczenie praktyczne i dydaktyczne w zakresie stosowania terapii zachowawczej i/lub farmakologii klinicznej oraz posiadające stopień naukowy, co najmniej doktora.
Wymagania wstępne	-
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia	- wykład - 10 godzin - ćwiczenia – 5 godzin - staż – 8 godzin
Nakład pracy uczestnika kursu	Udział w zajęciach (godz. kontaktowe): 23 godziny <ul style="list-style-type: none"> • wykład – 10 godzin • ćwiczenia – 5 godzin • staż – 8 godzin Praca własna uczestnika kursu: 10 godzin <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do zajęć – 5 godzin • przygotowanie się do zaliczenia modułu – 5 godzin Łącznie nakład pracy uczestnika kursu: 33 godziny
Stosowane metody dydaktyczne	- wykład - ćwiczenia w grupach max.10-osobowych - staż w grupach 2-3 osobowych
Stosowane środki dydaktyczne	Sprzęt: komputer, projektor multimedialny, klipart Opracowania - prezentacje multimedialne Materiały dydaktyczne: charakterystyki produktów leczniczych (www.leki.urpl.gov.pl)
Metody sprawdzania efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika kursu	W zakresie wiedzy: test sprawdzający - 15 pytań jednokrotnego wyboru z 4 dystraktorami. W zakresie umiejętności: - studium przypadku – 2 sytuacje kliniczne, na podstawie których uczestnik powinien prawidłowo ocenić zapotrzebowanie na wybrane produkty lecznicze.

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>Praktyczne przykłady zapisywania leków przez pielęgniarki i położne powinny dotyczyć wybranych chorób przewlekłych, takich jak: nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, choroba niedokrwienna serca.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych: obserwacja 360 stopni.</p>
Warunki zaliczenia modułu	<p>Obecność na wykładach i ćwiczeniach.</p> <p>Uzyskanie oceny pozytywnej (co najmniej 70% poprawnych odpowiedzi) z testu sprawdzającego oraz studium przypadku</p> <p>Uzyskanie pozytywnej oceny opiekuna stażu</p>
Treści modułu kształcenia	<p>Wykłady:</p> <p>1. Podstawy farmakologii ogólnej, farmakodynamiki i farmakokinetyki (3 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definicja leku, nazwa międzynarodowa i nazwy handlowe leków, postacie leków, właściwości leków, rodzaje reakcji organizmu na działanie leków, mechanizmy działania leków. • Czynniki wpływające na działanie leków, drogi podawania leków, dawkowanie leków, działania niepożądane i toksyczne, interakcje lekowe. • Losy leków w organizmie: uwalnianie, wchłanianie, dystrybucja, metabolizm, wydalanie. • Biorównoważność leków (leki oryginalne i generyczne). <p>2. Źródła informacji o lekach oraz ich działaniach niepożądanych (4 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktualnie dostępne wykazy leków w formie książkowej i elektronicznej (np. www.urpl.gov.pl), zasady posługiwania się tymi źródłami. • Zasady stosowania praktyki pielęgniarskiej opartej o dowód naukowy (EBNP – evidence based nursing practice) • Wykaz substancji bardzo silnie działających (wykaz A), silnie działających (wykaz B) i środków odurzających (wykaz N) oraz substancji psychotropowych. • Kategorie dostępności produktów leczniczych zgodnie z rozporządzeniem MZ z dnia 14 listopada 2008 roku w sprawie kryteriów zaliczenia produktu leczniczego do poszczególnych kategorii dostępności (Dz. U. Nr 206, poz. 1292) : OTC, Rp, Rpz, Rpw, Lz. • Leki recepturowe – źródła informacji i zasady ich stosowania • Zasady raportowania działań niepożądanych leków przez pielęgniarki i położne oraz pacjentów i ich rodziny. <p>3. Farmakoterapia w szczególnych grupach pacjentów (3 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zasady dawkowania leków w niewydolności wątroby i przewlekłej chorobie nerek; • Zasady dawkowania leków w niewydolności krążenia;

	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie leków w okresie ciąży i karmienia; zasady bezpieczeństwa (klasyfikacja bezpieczeństwa leków w ciąży wg <i>Food and Drug Administration</i> – kategorie A, B, C, D i X). • Zasady bezpieczeństwa stosowania leków u dzieci i osób w wieku podeszłym. • Warunki uzasadniania ordynacji leku w dokumentacji pacjenta przy stosowaniu „NZ” na druku recepty. <p>Ćwiczenia:</p> <p>1.Praktyczne przykłady kontynuacji leczenia przez pielęgniarki i położne (5 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studium przypadku pięciu pacjentów, w których pielęgniarka/położna ma podjąć decyzje o kontynuowaniu leczenia produktem leczniczym przepisany przez lekarza. Osoby uczestniczące ustalają: czy w podanych przypadkach pielęgniarka/położna może kontynuować leczenie, czy musi je poprzedzić badaniami diagnostycznymi, badaniem fizykalnym, czy też wymagana będzie konsultacja lekarska. Również zgodnie z charakterystyką produktu leczniczego podejmuje decyzje w sprawie drogi podania leku, dawki i postaci oraz uzasadniania wypisanie recepty na lek w dokumentacji pacjenta. • Studium przypadku pięciu pacjentów, u których występują określone objawy, celem oceny czy mogą one stanowić działanie niepożądane terapii przedstawionymi lekami. • Pięć krótkich przykładów równoczesnego stosowania innych leków - uczestnicy ustalają, czy istnieje możliwość wystąpienia interakcji lekowej, jak również podają propozycje sposobów na zminimalizowanie ryzyka takiej interakcji (inna droga podania leku, zmiana pory podawania leku, itd.). <p>Podczas ćwiczeń - uczestnicy kursu mogą posługiwać się dostępnymi źródłami informacji o leku.</p>
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rajtar-Cynke G.(red.): Farmakologia. Podręcznik dla studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu Akademii Medycznych. Wydawnictwo Czelej, Lublin 2007 2. Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej z dnia 15 lipca 2011r. (Dz.U. z 2014r., poz. 1435, z późn.zm.) 3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne (<i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) 4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych (Dz. U. z 2015r. poz. 1739) <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirowska-Guzel D., Członkowski A., Okopień B.(red.): Rang i Dale Farmakologia. Wydanie 2. Wyd. Elsevier,

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>Wrocław 2012</p> <p>2. Schmid B., Strub P., Studer A.: (red. wyd. I pol. Prandota J.): Farmakologia dla zawodów pielęgniarских. MedPharm 2013</p>
<p>Wymiar, zasady i forma odbywania staży, w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje</p>	<p>Staż wspólny z Modułem II i III – 14 godzin (dla Modułu I – 8 godzin)</p> <p><u>dla pielęgniarek</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego</p> <p><u>dla położnych</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego albo Poradnia ginekologiczno-położnicza</p>

5.2. MODUŁ II

Nazwa modułu	ŚRODKI SPOŻYWCZE SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA ŻYWIENIOWEGO
Cel kształcenia	Celem modułu jest przygotowanie pielęgniarki, położnej do kontynuacji zlecenia środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym wystawiania na nie zlecenia lub recepty
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik kursu:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W9.charakteryzuje podstawy prawne z zakresu kontynuacji zlecenia środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wystawiania na nie zlecenia albo recepty;</p> <p>W10.wyjaśnia zasady refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W11.wskazuje źródła prawa regulującego refundację leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W12.zna grupy produktów zaliczanych do refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W13.wskazuje uprawnionych do wystawiania w ramach kontynuacji zlecenia albo recepty na refundowane leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W14.wskazuje grupy uprawnionych do korzystania z refundacji na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W15.charakteryzuje kryteria przyznawania refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W16.charakteryzuje zakres i czas refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W17.wskazuje dokumenty niezbędne do potwierdzenia zlecenia na wystawienie recepty przez pielęgniarkę/położną na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W18.charakteryzuje cechy refundowanych środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym hydrolizatów białek mleka;</p> <p>W19.zna zasady zgłaszania incydentów medycznych.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U9.ocenić stan biopsychospołeczny pacjenta i jego rodziny/opiekunów w zakresie potrzeb zapewnienia dostępu do refundowanych środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>U10.rozpoznać problemy wynikające z zaburzeń odżywiania pacjenta i zastosować środki spożywcze specjalnego</p>

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>przeznaczenia żywieniowego, w tym hydrolizaty białek mleka;</p> <p>U11.wystawić receptę w ramach kontynuacji leczenia na leki i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>U12. udzielić porady pacjentowi i jego rodzinie/opiekunowi w zakresie posługiwania się środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz zgłaszania incydentów medycznych;</p> <p>U13. udzielić porady pacjentowi i jego rodzinie/opiekunowi nt. kryteriów i zasad przyznawania refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>U14.posługiwać się informatorami farmakologicznymi, bazami danych dotyczącymi środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>U15.analizować charakterystyki produktów leczniczych oraz zasady użytkowania środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>K5.szczepia godność i autonomię osób, wobec których realizuje świadczenia oraz przestrzega ich praw;</p> <p>K6.wykazuje profesjonalne podejście do strategii marketingowych przemysłu farmaceutycznego, reklamy produktów leczniczych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.</p>
Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie	<p>Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż 5-letni staż zawodowy w przedmiotowym zakresie, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniające, co najmniej jednej z warunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa/magistra położnictwa i tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa uzyskany po roku 2001, 2. Posiadają specjalizację lekarską.
Wymagania wstępne	-
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia	<p>- wykład – 3 godziny</p> <p>- ćwiczenia - 2 godziny</p> <p>- staż – 4 godziny</p>
Nakład pracy uczestnika kursu	<p>Udział w zajęciach (godz. kontaktowe): 9 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykład – 3 godziny • ćwiczenia – 2 godziny

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<ul style="list-style-type: none"> • staż – 4 godziny <p>Praca własna uczestnika kursu: 5 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do zajęć 3 godz. • przygotowanie się do zaliczenia modułu 2 godz. <p>Łącznie nakładu pracy uczestnika kursu: 14 godzin</p>
Stosowane metody dydaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> - wykłady, - ćwiczenia w grupach max.10-osobowych, - staż w grupach 2-3 osobowych,
Stosowane środki dydaktyczne	<p>Sprzęt: komputer, projektor multimedialny, klipart</p> <p>Opracowania: prezentacje multimedialne</p> <p>Materiały dydaktyczne: druki (wypełnione i niewypełnione): zleceń na zaopatrzenie w refundowane środki spożywcze specjalnego przeznaczenia, recepty (do ćwiczeń); przykłady środków spożywczych; informatory i wykazy refundowanych środków spożywczych</p>
Metody sprawdzenia efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika kursu	<p>W zakresie wiedzy: test sprawdzający - składający się z 10 pytań z 4 dystraktorami</p> <p>W zakresie umiejętności: zadanie praktyczne tj. rozwiązanie zadań: w oparciu o studium przypadku, przygotowanie pisemnego zlecenia lub recepty na refundowane środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego niezbędne do kontynuacji leczenia</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych: obserwacja 360 stopni.</p>
Warunki zaliczenia modułu	<ul style="list-style-type: none"> - obecność na wykładach i ćwiczeniach - uzyskanie 70% poprawnych odpowiedzi z testu - uzyskanie 70% zakładanej punktacji z każdego zadania - uzyskanie pozytywnej oceny od opiekuna stażu
Treści modułu kształcenia	<p>Wykłady:</p> <p>1. Podstawy prawne w zakresie refundacji środków spożywczych (2 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Źródła prawa regulującego refundację środków spożywczych. • Osoby uprawnione do wystawiania zlecenia na refundowane środki spożywcze. • Kryteria przyznawania środków spożywczych osobom uprawnionym. • Zakresy i czas refundacji na środki spożywcze(data realizacji świadczenia, okres użytkowania). • Zasady zgłaszania incydentów medycznych.

	<p>2. Charakterystyka i zastosowanie środków spożywczych, które może kontynuować pielęgniarka i położna (1 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym hydrolizaty białek mleka <p>Ćwiczenia:</p> <p>1. Wystawianie recept na środki spożywcze (1,5 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Źródła informacji nt. aktualnych list refundowanych środków spożywczych. • Źródłowa dokumentacja medyczna prowadzona przez pielęgniarkę/położną przy wypisywaniu recept na środki spożywcze. • Zasady wypisywania recepty na środki spożywcze: druk recepty, poziom refundacji, liczba refundowanych sztuk; rodzaje dostępnych środków oraz wskazania do wystawiania recept na środki spożywcze. <p>2. Zastosowanie środków spożywczych, które może kontynuować pielęgniarka i położna, w konkretnej sytuacji biopsychospołecznej pacjenta (0,5 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w tym hydrolizaty białek mleka.
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p>Literatura podstawowa (akty prawne odzwierciedlające aktualny stan prawny):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualnie obowiązujący załącznik do obwieszczenia Ministra Zdrowia obejmujący wykaz refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych wydane na podstawie art. 37 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345) 2. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014r., poz. 1435, z późn.zm.) 3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego z dnia 28 kwietnia 2014 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1026) 4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne (<i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) 5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych (Dz. U. z 2015r., poz. 1739) <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osborn D., Sinn J.: Zastosowanie hydrolizatów białkowych w zapobieganiu alergii i nietolerancji pokarmowej u niemowląt – metaanaliza. http://www.mp.pl/artykuly/16026 (dostęp z dnia 05.01.2014) 2. Banach M., Makara A., Kowalski M.: Otrzymywanie hydrolizatów białkowych i suszonych protein. Czasopismo

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>Techniczne. Chemia. Politechnika Krakowska 1-Ch/2010, 19-29</p> <p>3. Dyrektywa Komisji 2013/46/UE z dnia 28 sierpnia 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2006/141/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących białek, odnoszących się do preparatów do początkowego żywienia niemowląt i preparatów do dalszego żywienia niemowląt. Dz. U. UE 230/60; 29.8.2013</p>
<p>Wymiar, zasady i forma odbywania staży, w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje</p>	<p>Staż wspólny z Modułem I i III – 14 godzin (dla Modułu II – 4 godziny)</p> <p><u>dla pielęgniarek</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego</p> <p><u>dla położnych</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego albo Poradnia ginekologiczno-położnicza</p>

5.3. MODUŁ III

Nazwa modułu	ZASADY I TRYB WYSTAWIANIA RECEPT
Cel kształcenia	Celem modułu jest przedstawienie zasad wypisywania recept oraz posługiwania się obowiązującymi w tym obszarze przepisami prawa przez pielęgniarki i położne posiadające co najmniej tytuł licencjata pielęgniarstwa lub położnictwa.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik kursu:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W20.zna podstawy prawne regulujące finansowanie leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego refundowanych;</p> <p>W21.określa czynność wystawienia recepty;</p> <p>W22.omawia zakres podstawowych danych objętych receptą, na której co najmniej jeden z przepisanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego posiada decyzję o objęciu refundacją w rozumieniu przepisów ustawy o refundacji;</p> <p>W23.definiuje receptę w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej(Dz. Urz. UE L 88 z 04.04.2011, str. 45);</p> <p>W24.omawia zakres danych objętych receptą w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;</p> <p>W25.omawia katalog osób, którym może przysługiwać recepta w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;</p> <p>W26.wskazuje maksymalne dopuszczalne ilości leków i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego na recepcie;</p> <p>W27.omawia okresy ważności recept;</p> <p>W28.omawia sposób przydzielania przez NFZ zakresów liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty i przechowywania tych danych;</p> <p>W29.omawia zasady wystawiania recept w ramach kontynuacji leczenia, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji;</p> <p>W30.omawia sposób przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p>

	<p>W31.zna zasady wnioskowania o dostęp do systemu informatycznego NFZ dla pracowników medycznych;</p> <p>W32.omawia podstawowe elementy treściowe umowy na wystawianie recept (essentialia negotii);</p> <p>W33.omawia przesłanki rozwiązania umowy;</p> <p>W34.omawia przesłanki odmowy zawarcia umowy przez NFZ;</p> <p>W35.omawia zasady wykonywania kontroli przeprowadzanej lub zleconej przez NFZ u osoby uprawnionej;</p> <p>W36.omawia przesłanki rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym przez NFZ;</p> <p>W37.omawia przesłanki nie zawarcia kolejnej umowy;</p> <p>W38.omawia definicję osoby uprawnionej;</p> <p>W39.omawia kategorie dostępności refundacyjnej, poziomy odpłatności;</p> <p>W40.omawia zasady publikowania obwieszczeń refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W41.omawia skutki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U16.przygotować zapisy form recepturowych substancji leczniczych, niezbędnych do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń;</p> <p>U17.wystawiać receptę w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;</p> <p>U19.ocenić stan pacjenta, któremu przysługuje recepta w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE;</p> <p>U19.zwrócić się do NFZ o przydzielanie liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty;</p> <p>U20.przechowywać druki recept oraz przydzielone przez NFZ zakresy liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty w warunkach zapewniających należyłą ochronę przed utratą, zniszczeniem lub kradzieżą;</p> <p>U21.wystawić recepty w ramach zlecenia lekarskiego;</p> <p>U22.wystawić recepty w ramach kontynuacji leczenia, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji;</p> <p>U23.przedstawić wymaganą dokumentację w przypadku przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>U24.posługiwać się listą leków refundowanych – obwieszczenia Ministra Zdrowia wydane na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia</p>
--	---

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>żywnościowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345);</p> <p>U25.sporządzić projekt umowy na wystawianie recept obejmujący jej podstawowe elementy;</p> <p>U26.wykryć wady nieprawidłowego rozwiązania umowy;</p> <p>U27.zainicjować środki odwoławcze od nieprawidłowego rozwiązania umowy;</p> <p>U28.wykryć wady nieprawidłowej odmowy zawarcia umowy przez NFZ;</p> <p>U29.zainicjować środki odwoławcze od nieprawidłowej odmowy zawarcia umowy;</p> <p>U30.odnaleźć aktualny publikator zawierający wykazy refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywnościowego;</p> <p>U31.odnaleźć lek, środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywnościowego na który ma wypisać receptę w ramach kontynuacji leczenia w odpowiednim wykazie i ustalić poziom odpłatności;</p> <p>U32.udzielić porady pacjentowi o sposobie uzyskania leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywnościowego.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>K7.wystawia receptę tylko po uzyskaniu zlecenia lekarskiego, zgodnie z zapisem w dokumentacji medycznej lekarza;</p> <p>K8.przestrzega przepisów dotyczących refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywnościowego;</p>
<p>Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie</p>	<p>Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż 5-letni staż zawodowy w przedmiotowym zakresie, doświadczenie dydaktyczne, aktualnie udzielające świadczeń zdrowotnych będących przedmiotem kształcenia oraz spełniające, co najmniej jednej z warunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa lub magistra położnictwa, 2. Posiadają specjalizację lekarską. 3. Posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia, doświadczenie w pracy w administracji publicznej związanej z prowadzeniem kontroli w zakresie preskrypcji recept refundowanych (np. NFZ).
<p>Wymagania wstępne</p>	<p>-</p>
<p>Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału</p>	<p>- wykład - 3 godziny - ćwiczenia - 2 godziny - staż – 2 godziny</p>

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

prowadzącego zajęcia	
Nakład pracy uczestnika kursu	<p>Udział w zajęciach (godz. kontaktowe): 7 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykład – 3 godziny • ćwiczenia – 2 godziny • staż – 2 godziny <p>Praca własna uczestnika kursu: 5 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do ćwiczeń – 2 godziny • przygotowanie się do zaliczenia modułu – 3 godziny <p>Łącznie nakładu pracy uczestnika kursu: 12 godzin</p>
Stosowane metody dydaktyczne	<p>- wykład - ćwiczenia – 10 -12 osób - staż w grupach 2-3 osobowych</p>
Stosowane środki dydaktyczne	<p>Sprzęt: komputer, projektor multimedialny, klipart Opracowania: prezentacje multimedialne; Materiały dydaktyczne: druki (wypełnione i niewypełnione): recept, wzory umów z NFZ</p>
Metody sprawdzania efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika kursu	<p>W zakresie wiedzy: test sprawdzający - składający się z 15 pytań z 4 dystraktorami W zakresie umiejętności: zadanie praktyczne - wypisywanie recept (z podaniem wszystkich danych): - wypisanie recepty refundowanej w Polsce - wypisanie recepty transgranicznej W zakresie kompetencji społecznych: obserwacja 360 stopni.</p>
Warunki zaliczenia modułu	<p>Obecność na wykładach i ćwiczeniach. Uzyskanie oceny pozytywnej z testu sprawdzającego wiedzę (min. 70% poprawnych odpowiedzi) Zaliczenie zadania praktycznego – poprawne wypisanie recept Uzyskanie pozytywnej oceny opiekuna stażu</p>
Treści modułu kształcenia	<p>Wykłady:</p> <p>1. Podstawy prawne regulujące finansowanie produktów leczniczych w Polsce (1godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, późn. zm.); • Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696, z późn. zm.);

	<ul style="list-style-type: none"> • Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.); • Zarządzenie nr 45/2009/DSOZ Prezesa NFZ z dnia 5 października 2009r. w sprawie korzystania z Portalu Narodowego Funduszu Zdrowia. <p>2. Zasady prawidłowego wystawiania recept i zleceń przez pielęgniarki i położne (1 godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • czynność wystawienia recepty (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne - <i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) • zakres danych objętych receptą, na której co najmniej jeden z przepisanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych, dla którego wydano decyzję o objęciu refundacją w rozumieniu przepisów ustawy o refundacji (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne - <i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) • recepta w rozumieniu art. 3 lit. k dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/24/UE z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie stosowania praw pacjentów w transgranicznej opiece zdrowotnej (Dz. Urz. UE L 88 z 04.04.2011, str. 45), w tym zakres objętych nią danych • maksymalne dopuszczalne ilości leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych na recepcie i okres ważności recepty (rozporządzenie wydane na podstawie art. 15a ust. 8 pkt 3–6 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej) • sposób przydzielania przez NFZ zakresów liczb będących unikalnymi numerami identyfikującymi recepty (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne - <i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) i przechowywania tych danych • zasady wystawiania recept, na których przepisano wyłącznie leki niepodlegające refundacji • zasady wystawiania zleceń na zaopatrzenie w wyrób medyczny i zleceń naprawy wyrobu medycznego (art. 38 u.r.) • sposób przeprowadzania przez NFZ kontroli wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne - <i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>)
--	--

	<p><i>Ustaw).</i></p> <p>3. Zasady zawierania umów z Narodowym Funduszem Zdrowia na wystawianie recept refundowanych (1godz.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • definicja osoby uprawnionej (art. 2 pkt 14 u.r.) • kategorie dostępności refundacyjnej, poziomy odpłatności (art. 6 u.r.) • zasady publikowania wykazów refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych (art. 37 u.r.) • umowa upoważniająca osobę uprawnioną do wystawiania recept refundowanych (art. 48 u.r.) • sposoby pozyskiwania recept refundowanych - dla podmiotów z przydzielonymi numerami dla poszczególnych osób uprawnionych: <ul style="list-style-type: none"> – system numerowania recept (NFZ) – wydruk własny (z pliku, bezpośrednio ze strony NFZ, systemy obsługi komputerowej w poz) lub zamawianie recept w drukarni, • zasady wykonywania kontroli przeprowadzanej lub zlecanej przez NFZ u osoby uprawnionej (art. 48 ust. 7 u.r. oraz art. 64 u.o.ś) • skutki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy (kary umowne, odpowiedzialność odszkodowawcza) <p>Ćwiczenia (2 godz.):</p> <p>1. Praktyczne wypisywanie recept uwzględniające poniższe dane związane z identyfikacją pacjenta, płatnika i osoby kontynuującej zlecenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzór recepty na leki refundowane – wymiary recepty 200 mm długości, 90 mm szerokości <ul style="list-style-type: none"> – poszczególne elementy recepty (kody paskowe, wymagane dane): – dane podmiotu wystawiającego receptę – nazwa, adres, numer REGON, dane podmiotu drukującego receptę (lub zwrot „wydruk własny”), numer telefonu, dziewięciocyfrowy numer nadany przez NFZ, – dane pacjenta (imię i nazwisko, adres – zameldowania lub zamieszkania lub pełnienia służby wojskowej lub zamieszkania osoby uprawnionej , względnie siedziby urzędu gminnego lub gminnego ośrodka pomocy społecznej): <ul style="list-style-type: none"> – wiek pacjenta do lat 18 (o ile nie można go ustalić na podstawie numeru PESEL) – kody uprawnień pacjenta
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - numer poświadczenia do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej - numer PESEL (pacjenta, osoby będącej przedstawicielem ustawowym) - numer paszportu (lub innego dokumentu ze zdjęciem poświadczającym uprawnienia do świadczeń zdrowotnych) - identyfikacja płatnika – kody wojewódzkich oddziałów NFZ (zasady określania zależne od – miejsca zamieszkania, miejsca przebywania, miejsca pełnienia służby wojskowej, miejsca udzielania świadczenia - dane dotyczące leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, <ul style="list-style-type: none"> o nazwa substancji czynnej i firmowa nazwa leku - ilość (zasady wypisywania ilości leku/środka/wyrobu – cyfra arabska, warunki wpisu „słownie”, nazwa, postać, ilość, sposób dawkowania, niekiedy słownie) - data wystawienia recepty - data realizacji recepty - dane osoby uprawnionej do kontynuacji wystawiania recepty (pielęgniarka/położna): imię i nazwisko (nadruk lub pieczętka), numer prawa wykonywania zawodu (nadruk lub pieczętka), podpis; - zasady nanoszenia poprawek (pieczętka, podpis) - zasady odpłatności za leki – wykaz leków refundowanych, kody: <ul style="list-style-type: none"> - „P” – najniższa odpłatność wynikająca z wykazu, - [ ]- brak wpisu – najwyższa odpłatność wynikająca z wykazu, - „X” – przepisywany produkt poza zakresem refundacji - kody: B – bezpłatnie, R – ryczałt, 30%, 50%, 100% - zasady wystawiania recepty w ramach zlecenia lekarskiego - znak „X” w rubryce - kontynuacja - tryb „CITO!” („pilnie”) - zastrzeżenie o konieczności wydania konkretnego preparatu/środka – „nie zamieniać” lub „NZ” - maksymalne limity na wystawiane produkty czas ważności recepty, długość okresu farmakoterapii, liczba leków/środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego/wyrobów medycznych – na jednej receptce - zgodnie z aktualnie obowiązującym aktem prawnym <ul style="list-style-type: none"> • Recepta na produkty nie podlegające refundacji. • Recepta transgraniczna i zasady zwrotu refundacji.
--	---

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<ul style="list-style-type: none"> • E-recepta, e-zlecenie, e-skierowanie, e-dokumentacja medyczna (P1). Zasady wystawiania, znajomość rejestrów medycznych, Centralnego Wykazu Produktów Leczniczych, dostęp do e-dokumentacji medycznej pacjenta, informacja o Internetowym Koncju Pacjenta i o „informacji o wystawionej receptce”, którą pacjent otrzyma od pielęgniarki/położnej w formie papierowej bądź elektronicznej.
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p>Literatura podstawowa (akty prawne odzwierciedlające aktualny stan prawny)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, późn. zm.) 2. Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345) – zwana w programie „u.r.” 3. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.) – zwana w programie „u.o.ś.” 4. Ustawa z dnia 15 lipca 2011r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014r., poz. 1435, z późn. zm.) 5. Aktualnie obowiązujący załącznik do obwieszczenia Ministra Zdrowia obejmujący wykaz refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych wydanych na podstawie art. 37 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696, z późn. zm.) 6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego z dnia 28 kwietnia 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 570) 7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. z 2014 r. poz. 177) 8. Zarządzenie nr 45/2009/DSOZ Prezesa NFZ z w sprawie korzystania z Portalu Narodowego Funduszu Zdrowia. 10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne (<i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>) 11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych (Dz. U. z 2015r. poz. 1739) <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zimmermann A.: Nowe uprawnienia i obowiązki pielęgniarek wynikające ze zmian w ustawodawstwie zawodowym. Wyd. Education&Art.-Profesjonal Project, Gdańsk 2015
<p>Wymiar, zasady i forma staży,</p>	<p>Staż wspólny z Modułem I i II – 14 godzin (dla Modułu III – 2 godziny)</p>

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje	<u>dla pielęgniarek</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego <u>dla położnych</u> Podstawowa opieka zdrowotna – Gabinet lekarza rodzinnego albo Poradnia ginekologiczno-położnicza
---	--

5.4. MODUŁ IV

Nazwa modułu	ASPEKTY PRAWNE I ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZAWODOWA
Cel kształcenia	Celem modułu jest przygotowanie pielęgniarki i położnej do przestrzegania i korzystania z regulacji prawnych dotyczących odpowiedzialności zawodowej związanej z kontynuacją zlecenia leków i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a także stosowania reklamy w usługach medycznych.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik kursu:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W42. omawia zakres podmiotowy pielęgniarek i położnych uprawnionych do wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;</p> <p>W43. omawia zakres kompetencji pielęgniarek i położnych posiadających dyplom ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo w zakresie wystawiania recept w ramach kontynuacji leczenia;</p> <p>W44. omawia katalog osób uprawnionych do odbioru recept lub zleceń i zasady ich odbioru;</p> <p>W45. omawia przesłanki odpowiedzialności kontraktowej;</p> <p>W46. omawia domniemanie wynikające z art. 471 k.c. oraz przesłanki ekskulpacji od niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania;</p> <p>W47. omawia przesłanki odpowiedzialności deliktowej będącej skutkiem nieprawidłowej oceny stanu pacjenta lub nieprawidłowej kontynuacji leczenia, zlecenia środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p> <p>W48. omawia terminy przedawnienia roszczeń deliktowych i kontraktowych;</p> <p>W49. omawia zasady odpowiedzialności pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy – w przypadku osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę;</p> <p>W50. omawia zasady zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ, w tym ogólne warunki umów;</p> <p>W51. omawia zakres potencjalnej odpowiedzialności wynikającej z nieprawidłowej realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ;</p> <p>W52. omawia zasady prowadzenia dokumentacji medycznej czynności związanych z kontynuowaniem zlecenia leków i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego;</p>

	<p>W53. omawia instytucję przypozwania w procesie cywilnym;</p> <p>W54. omawia elementy przewinienia zawodowego;</p> <p>W55. omawia etapy postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>W56. omawia strony postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej i przysługujące im uprawnienia;</p> <p>W57. omawia zasady składania zeznań lub wyjaśnień w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>W58. omawia organy uczestniczące w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>W59. omawia katalog kar;</p> <p>W60. omawia środki odwoławcze od niekorzystnego orzeczenia;</p> <p>W61. omawia możliwość wniesienia kasacji;</p> <p>W62. omawia możliwość wznowienia postępowania;</p> <p>W63. omawia skutki prawomocnego ukarania;</p> <p>W64. omawia zatarcie ukarania;</p> <p>W65. omawia podstawowe elementy definicji ustawowej reklamy produktu leczniczego;</p> <p>W66. omawia wyłączenia reklamy produktu leczniczego spod definicji ustawowej;</p> <p>W67. omawia normatywne wymogi co do reklamy produktu leczniczego;</p> <p>W68. omawia zasady kierowania reklamy produktu do osób uprawnionych do wystawiania recept;</p> <p>W69. omawia normatywne zakazy dotyczące reklamy produktów leczniczych;</p> <p>W70. omawia zakazy reklamy kierowanej do osób uprawnionych do wystawiania recept, w tym wynikające z przepisów wydanych na podstawie art. 59 ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne;</p> <p>W71. omawia sankcje o charakterze karnym i karno-administracyjnym za naruszenia przepisów dotyczących reklamy produktu leczniczego;</p> <p>W72. zna zasady odwiedzania osób uprawnionych do wystawiania recept będących świadczeniodawcą przez przedstawicieli medycznych lub handlowych.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U33. ustalić, czy w danej sytuacji w odniesieniu do konkretnego pacjenta jest uprawniony do wystawienia recepty na leki lub środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach zleceń lekarskich;</p> <p>U34. rozpoznać, zrozumieć i współkształtować treść umowy łączącej go z pracodawcą bądź stroną umowy</p>
--	--

	<p>cywilnoprawnej w zakresie czynności wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach zleceń lekarskich;</p> <p>U35. prowadzić dokumentację medyczną swoich czynności związanych z wystawianiem recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, celem zapewnienia środków dowodowych w ewentualnym postępowaniu cywilnym;</p> <p>U36. przypozywać ubezpieczyciela w procesie cywilnym;</p> <p>U37. rozpoznać przedawnione roszczenie;</p> <p>U38. zgłaszać zarzut przedawnienia w procesie cywilnym;</p> <p>U39. wskazać etapy postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U40. wskazać strony postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U41. korzystać z przysługujących mu praw w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej w szczególności w relacjach z rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U42. wskazać konsekwencje postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U43. korzystać ze środków odwoławczych w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>U44. rozpoznać reklamę produktów leczniczych niespełniającą wymogów normatywnych (np. niezgodną z art. 58 Pf);</p> <p>U45. rozpoznać różnicę pomiędzy rzetelną informacją o produkcie leczniczym a typowymi zabiegami marketingowymi;</p> <p>U46. wskazać organy, jakie należy poinformować w przypadku zetknięcia się z reklamą produktu leczniczego niezgodną z wymaganiami normatywnymi;</p> <p>U47. przekazać informację o przypadku zetknięcia się z reklamą produktu leczniczego niezgodną z wymaganiami normatywnymi.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>K9. ma świadomość, że od osobistej decyzji zależy, czy będzie podejmować się wystawiania recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, niezbędnych do kontynuacji leczenia w ramach zleceń lekarskich;</p> <p>K.10. unika działań i zaniechań, które mogą być uznane za niezachowanie należytej staranności;</p> <p>K11. ma świadomość odpowiedzialności zawodowej za przewinienie zawodowe i potrafi zakwalifikować swoje działanie albo zaniechanie jako potencjalne przewinienie zawodowe;</p>
--	---

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>K12. rozeznaje konsekwencje postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w szczególności w relacjach z rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej;</p> <p>K13. zachowuje profesjonalny dystans w kontaktach z osobami kierującymi do niej reklamę.</p>
Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie	Wykładowcami mogą być osoby posiadające tytuł magistra prawa, mające nie mniej niż 5-letni staż zawodowy w przedmiotowym zakresie oraz doświadczenie dydaktyczne i praktyczne doświadczenie zawodowe w procesach cywilnych.
Wymagania wstępne	-
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia	- wykład - 5 godzin
Nakład pracy uczestnika kursu	<p>Udział w zajęciach (godz. kontaktowe): 5 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykład – 5 godzin <p>Praca własna uczestnika kursu: 5 godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do zajęć – 2 godziny • przygotowanie się do zaliczenia modułu – 3 godziny <p>Łącznie nakładu pracy uczestnika kursu: 10 godzin</p>
Stosowane metody dydaktyczne	- wykład
Stosowane środki dydaktyczne	<p>- Sprzęt: komputer, projektor multimedialny, klipart</p> <p>- Opracowania: prezentacje multimedialne zestaw multimedialny</p> <p>- Materiały dydaktyczne: materiały reklamowe, wzory umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej</p>
Metody sprawdzania efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika kursu	<p>W zakresie wiedzy i umiejętności: test sprawdzający - składający się z 15 pytań z 4 dystraktorami.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych: obserwacja 360 stopni.</p>
Warunki zaliczenia modułu	<p>Obecność na wykładach</p> <p>Uzyskanie 70% pozytywnych odpowiedzi z testu sprawdzającego</p>
Treści modułu kształcenia	1. Uprawnienia w zakresie kontynuacji zlecenia leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i odpowiedzialność zawodowa (2 godz.).

	<ul style="list-style-type: none"> • zakres uprawnień pielęgniarek i położnych w zakresie wypisywania recept przy kontynuacji leczenia (art. 15a i art. 15b u.o.p.i.p) • zasady kontynuacji leczenia po uprzednim osobistym badaniu fizykalnym pacjenta i bez przeprowadzania takiego badania (art. 15a i art. 15b u.o.p.i.p) • katalog osób uprawnionych do odbioru recept lub zleceń (art. 15a i art. 15b u.o.p.i.p) • zasady dokumentowania czynności związanych z wystawianiem recept na leki i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego (art. 15a i art. 15b u.o.p.i.p). • odpowiedzialność zawodowa – rozdział 6 ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych. <p>2. Odpowiedzialność cywilna (2 godz.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady odpowiedzialności kontraktowej (art. 471 i nast. k.c.) w kontekście umowy z NFZ na wystawianie recept refundowanych i umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej • zasady odpowiedzialności deliktowej będącej skutkiem nieprawidłowej oceny stanu pacjenta lub nieprawidłowego wystawienia recepty na leki i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego (art. 415 i nast. k.c. ze szczególnym uwzględnieniem treści art. 444, art. 445 i art. 448 k.c.) • zasady regulowania materii wystawiania recept na leki i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego w umowach łączących z pracodawcą, zleceniodawcą, ze szczególnym podkreśleniem braku możliwości przymuszania do tych czynności • zasady odpowiedzialności pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy – w przypadku osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę (art. 114 i nast. k.p.) • zasady zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z NFZ, w tym ogólne warunki umów (art. 132 i nast. u.o.ś.) i zakres odpowiedzialności wynikającej z nieprawidłowej realizacji tych umów • prowadzenie skrupulatnie dokumentacji medycznej jako przyszłych ewentualnych dowodów w sprawach cywilnych na brak bezprawności w działaniach i zaniechaniach • przypozwanie jako włączenie do procesu cywilnego ubezpieczyciela, u którego pielęgniarka i położna ma polisę OC (art. 84 k.p.c.) • aktualna wiedza medyczna jako miernik starannej realizacji zobowiązań pielęgniarki i położnej <p>3. Reklama produktów leczniczych (1 godz.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • definicja ustawowa reklamy produktu leczniczego (art. 52 Pf), wyłączenia spod tej definicji (art. 52 ust. 3 Pf),
--	---

	<p>orzecznictwo sądowe w tym zakresie</p> <ul style="list-style-type: none"> • normatywne wymogi co do reklamy produktu leczniczego (art. 53 i 55 Pf) • zasady kierowania reklamy produktu do osób uprawnionych do wystawiania recept (art. 54 Pf) • normatywne zakazy dotyczące reklamy dotyczącej produktów leczniczych (art. 55-57 Pf) • zakaz reklamy polegającej na oferowaniu osobom uprawnionym do wystawiania recept korzyści materialnych, prezentów i różnych ułatwień, nagród, wycieczek oraz organizowaniu i finansowaniu spotkań promocyjnych produktów leczniczych (art. 58 Pf) • wymogi dotyczące reklamy produktu leczniczego kierowana do osób uprawnionych do wystawiania recept lub osób prowadzących obrót produktami leczniczymi określone w przepisach wydanych na podstawie art. 59 ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne • sankcje o charakterze karnym i karno-administracyjnym za naruszenia przepisów dotyczących reklamy produktu leczniczego (art. 128-129b Pf) • zasady sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących reklamy produktu leczniczego
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p>Literatura podstawowa (akty prawne odzwierciedlające aktualny stan prawny):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014r., poz. 1435, z późn. zm.) – zwana w programie „u.o.p.i.p.” 2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.) 3. Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. Nr 174, poz. 1038, z późn.zm.); 4. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, późn. zm.) – zwana w programie „Pf” 5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie reklamy produktów leczniczych (Dz. U. Nr 210 poz. 1327) 6. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 217, z późn. zm.) 7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz.U.2008 Nr 81, poz.484); 8. Aktualnie obowiązujący załącznik do obwieszczenia Ministra Zdrowia obejmujący wykaz refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych wydanego na podstawie art. 37 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 345).</p> <p>9. rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. z 2014 r. poz. 177)</p> <p>10. Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2012 r. poz. 159, z późn. zm.)</p> <p>11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne (<i>akt przesłany do RCL celem publikacji w Dzienniku Ustaw</i>)</p> <p>12. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych (Dz. U. z 2015r., poz. 739)</p> <p>Literatura uzupełniająca:</p> <p>1. Zimmermann A.: Nowe uprawnienia i obowiązki pielęgniarek wynikające ze zmian w ustawodawstwie zawodowym. Wyd. Education&Art.-Profesjonal Project, Gdańsk 2015</p>
<p>Wymiar, zasady i forma staży, w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje</p>	<p>Nie dotyczy</p>

6. PROGRAM ZAJĘĆ PRAKTYCZNYCH

- a. **STAŻ: dla Pielęgniarki - Podstawowa Opieka Zdrowotna – Gabinet Lekarza Rodzinnego**
- b. **STAŻ: dla Położnej - Podstawowa Opieka Zdrowotna – Gabinet Lekarza Rodzinnego albo Poradnia Ginekologiczno-Położnicza**

Cel stażu: Wyposażenie pielęgniarki/położnej w umiejętności wystawiania recepty w ramach kontynuacji zlecenia produktów leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji stażu:

Liczba godzin: 14

Liczebność grupy: 2-3 osoby

Opiekun stażu: opiekunem stażu może być lekarz z co najmniej 5 letnim stażem pracy, mający podpisany kontrakt z NFZ w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej:

- dla pielęgniarek – tzw. lekarz rodzinny,
- dla położnych – tzw. lekarz rodzinny lub lekarz poradni ginekologiczno-położniczej.

Wykaz świadczeń zdrowotnych do zaliczenia na stażu:

1. Ocena potrzeb biopsychospołecznych pacjenta w zakresie środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego
2. Wypisanie recepty na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego
3. Przeprowadzenie badania fizykalnego dostosowanego do sytuacji klinicznej pacjenta
4. Wypisanie recepty na leki z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe niezbędne do kontynuacji leczenia.

Warunki zaliczenia stażu:

1. 100% obecność
2. Prawidłowa ocena stanu biopsychospołecznego 2 pacjentów w zakresie potrzeb zapewnienia dostępu do refundowanych środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego
3. Udokumentowane wypisanie dwóch recept w ramach kontynuacji leczenia.

**7. WYKAZ ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH, DO KTÓRYCH JEST UPRAWNIONA
PIELEŃNIARKA, POŁOŻNA PO UKOŃCZENIU KURSU SPECJALISTYCZNEGO
ORDYNOWANIE LEKÓW I WYPISYWANIE RECEPT - część II**

1. Wystawianie recept w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji na leki, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, niezbędne do kontynuacji leczenia
2. Wystawianie recept w ramach realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia.
3. Samodzielne ordynowanie leków z kategorii OTC.

